

viha

OSREDNJA KOROŠKA KNJTIŽNICA

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENJ GRADEC — GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA R. O.

LETO XXI — ŠTEVILKA 7

JULIJ 1989

POŠTNA PLAČANA

18. REPUBLIŠKO DELOVNO — PROIZVODNO TEKMOVANJE GOZDARJEV SLOVENIJE

NA ROGLI
23. in 24. 6. 1989

ORGANIZATOR

GOZDNO GOSPODARSTVO MARIBOR

TEKMOVANJE GOZDARJEV SLOVENIJE

18. republiško delovno — proizvodno tekmovanje gozdarjev Slovenije je na Rogli 23. in 24. 6. 1989 organiziral GC Maribor.

V petek je bilo najprej žrebanje sodnikov za posamezne discipline in žrebanje štartnih števil tekmovalcev, sledil je seminar za sodnike in testiranje oziroma teoretični del tekmovanja. Nato pa je bila okrogla miza na temo »INOVAČIJSKI PROCESI — POGOJ RAZVOJA SODOBNE DRUŽBE«. Zelo dobro je predaval Dr. Matjaž MULEJ, redni profesor VEKŠ Maribor. Nadaljeval je predavatelj Franček RIBIČ, sekretar KODI SR Slovenije INOVIRANJE V PODJETJU, kot tretji je predaval naš sodelavec Drago Pogorevc inž. Predstavil je PRAKTIČNO UPORABO INO-

VACIJ PRI GOZDARSKI MEHANIZACIJI. Sledila je demonstracija prototipa našega traktorja GT-70. Gozdarji iz vse Slovenije in tudi od drugod so pohvalno ocenili traktor.

Po končani demonstraciji sta inž. Kristjan Zadel, predsednik ROS delavcev gozdarstva in lesarstva Slovenije in inž. Bruno Poropat, predsednik komisije za MID pri ROS podelila priznanja INOVATOR LETA 1988. Med drugimi je priznanje prejela tudi skupina naših sodelavcev iz TOZD Transport in servisi in DSSP. Sledil je kulturni program in s tem je bil prvi dan tekmovanja končan.

Naslednji dan se je po nočnem dežju vreme toliko ustalilo, da se je po otvoritveni slovesnosti pričelo tekmovanje. Tekmovale so 4 članske ekipa sekačev

Ivan Srebre — prva disciplina: obračanje meča, foto: A. Klemenšek

in dvočlanske ekipe šoferjev. Naši tekmovalci so kljub manjšim spodrslijajem dosegli ekipno odlično drugo mesto.

REZULTATI

Sekači ekipno:

- 1.) GG KRANJ
- 2.) LESNA Slovenj Gradec
- 3.) GG POSTOJNA

Sekači posamezno:

- 1.) Milan ROZMAN, GG KRANJ
- 2.) Štefan RAVNIKAR, GG LJUBLJANA

- 3.) Boris SAMEC, GG POSTOJNA

Naš najboljši je bil Ivan SREBRE, TOZD GOZDARSTVO Črna na 4. mestu.

Šoferji ekipno:

- 1.) GG POSTOJNA
- 2.) GG LJUBLJANA
- 3.) GG CELJE

Ekipno so se naši uvrstili na 8. mesto.

Šoferji posamezno:

- 1.) Dušan KOVAČ, GG POSTOJNA
- 2.) Ivan LAMPE, GG LJUBLJANA
- 3.) Milan SELINŠEK, GG KRANJ

Naš najboljši je bil Ficko na 16. mestu, vendar z minimalnim zaostankom.

Tekmovanje je bilo zaradi dežja večkrat prekinjeno, vendar so ga gozdarji, vajeni tudi slabega vremena, izpeljali do konca.

ALOJZ KLEMENŠEK,

Start pri disciplini kombiniran rez, foto: A. Klemenšek

Vodja ekipe Milan Žaže je prejel pokal za 2. mesto ekipe Lesne, foto: A. Klemenšek

GOSPODARJENJE

Petmesečni rezultati

V letošnjem letu se poleg ostalih zakonskih sprememb bistveno spreminja tudi obračunski sistem. Zakonske določbe s tega področja so se spreminjale še v drugi polovici junija in bodo veljale za obračun rezultatov poslovanja za vse obdobje letošnjega leta. Za vsa izračunavanja rezultatov v letošnjem letu, tako tudi za obdobje prvih petih mesecev, te spremembe še niso upoštevane. Rezultati so torej računani po metodi starega obračunskega sistema, ki je veljal do konca leta 1988.

Gozdarji so v družbenem sektorju dosegli letni količinski plan proizvodnje in prodaje že s 46%. To pomeni, da so presegli dinamičen plan za ca. 1/2. V zasebnem sektorju so letni plan odkupa in prodaje izvršili že s 55%, oz. presegli dinamiko za ca. en mesec in pol. Dinamičen plan so presegli tudi na centralnih skladiščih, medtem pa pri predelavi tramičev še niso v celoti na dinamiki. Tudi v tozdih vzporedne dejavnosti kot sta Transport in servisi in Gradnje količinskih planov še niso v celoti izvršili.

Doseženi finančni rezultati poslovanja pa ne sledijo dobrim količinskim rezultatom, saj so doseženi deleži akumulacije v tozdih družbenega sektorja nižji, kot smo načrtovali, v tokih pa so pri toliko preseženih planih sicer višji, vendar »na račun« ustvarjenih prihodkov za pokritje stroškov gospodarjenja, ki so potrebni za pokritje stroškov v mesecih, ko odkup ne bo na planirani višini. Oba tozda vzporednih dejavnosti pa še poslujeta z izgubo in sicer Transport in servisi v višini 56 mio din in Gradnje v višini 681 mio din. Dosežena akumulacija v gozdarski dejavnosti je 2.848 mio din.

Letni plan proizvodnje žaganega lesa smo dosegli s 40%, dinamični plan za pet mesecev pa presegli za 3%.

Tudi v žagarski proizvodnji finančni rezultati ne sledijo načrtovanim in to v največji meri zaradi proizvodnje na Žagi Vuhred. Sku-

Tekmovanje šoferjev, Foto: f. Jurac

paj pa so tozdi žagarske proizvodnje ustvarili 2.941 mio din akumulacije.

Tudi tozdi predelave so količine presegli za 2% nad dinamičnim planom za petmesečno obdobje, letni plan pa so dosegli s 44%. V mesecu maju je bila tudi prodaja v večini finalnih TOZD zelo ugodna.

Ugodni finančni rezultat so ustvarili v TIP Otiški vrh in v TSP Radlje—Podvelka, še pozitiven rezultat so imeli v TP Pameče in TP Prevalje, medtem ko posluje Nova oprema še vedno z izgubo in to v višini 1.123 mio din.

Tozdi predelave so skupaj dosegli 6.920 mio din akumulacije.

V tem obdobju smo v Lesni dosegli načrtovane prihodke s 63%, načrtovano akumulacijo pa le z 31% ali 12.431 mio din. V teh rezultatih pa niso vključeni vplivi revalorizacij, ki so lahko predvsem negativni. Tako bodo pravo sliko poslovanja dali šele prvi izračuni polletnega obračuna po novem sistemu, ki jih bomo tudi objavili v VIHARNIKU.

Jožica Šave

Poročilo o izvedbi referenduma o izločitvi gozdarskih TOZD in TOK iz DO Lesna Slovenj Gradec

Referendumi o izločitvi gozdarskih TOZD in TOK so potekali od 7. do 15. 6. 1989. Izidi referendmov v posameznih TOZD in TOK so bili naslednji:

1. TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec

Od 46 delavcev se je referenduma udeležilo 43 delavcev ali 93,48%.

ZA je glasovalo 43 delavcev ali 93,48%.

PROTI ni glasoval nihče, ostali delavci so bili odsotni.

2. TOZD Gozdarstvo Mislinja

Od 51 delavcev se je referenduma udeležilo 47 delavcev ali 92,15%.

ZA je glasovalo 47 delavcev ali 92,15%.

PROTI ni glasoval nihče, ostali delavci so bili odsotni.

3. TOZD Gozdarstvo Črna

Od 139 delavcev se je referenduma udeležilo 113 delavcev ali 81,29%.

ZA je glasovalo 112 delavcev ali 80,57%.

PROTI je glasoval 1 delavec ali 0,72%, ostali delavci so bili odsotni.

4. TOZD Gozdarstvo Radlje

Od 132 delavcev se je referenduma udeležilo 130 delavcev ali 98,48%.

ZA je glasovalo 128 delavcev ali 96,96%.

PROTI sta glasovala dva delavca ali 1,52%.

5. TOZD Gradnje

Od 65 delavcev se je referenduma udeležilo 65 delavcev ali 100%.

ZA je glasovalo 65 delavcev ali 100%.

6. TOZD Transport in servisi Pameče

Od 132 delavcev se je referenduma udeležilo 112 delavcev ali 84,84%.

ZA je glasovalo 111 delavcev ali 84,1%.

PROTI je glasoval 1 delavec ali 0,75%, ostali delavci so bili odsotni.

7. TOZD Centralno lesno skladišče Otiški vrh

Od 45 delavcev se je referenduma udeležilo 43 delavcev ali 95,55%.

ZA je glasovalo 43 delavcev ali 95,55%.

2 delavca sta bila odsotna.

8. TOK Gozdarstvo Slovenj Gradec

Od skupno 777 delavcev in članov kooperantov se jih je referenduma udeležilo 612 ali 78,76%.

Od teh je ZA glasovalo 75,41% ali 586 delavcev in članov.

PROTI pa 20 delavcev oz. članov ali 2,75%.

Od tega kmetje kooperanti:

Od 740 članov kooperantov se jih je referenduma udeležilo 575 ali 77,7%.

ZA je glasovalo 550 delavcev ali 74,3%.

PROTI pa 19 članov ali 2,57%.

9. TOK Gozdarstvo Radlje

Od 384 članov kooperantov in delavcev se jih je referenduma udeležilo 365 ali 95,05%. Od teh je ZA glasovalo 356 kooperantov in delavcev ali 92,7%.

PROTI je glasovalo 9 kooperantov in delavcev ali 2,34%.

Od tega kmetje kooperanti:

referenduma se je udeležilo 334 članov od 356 ali 93,82%.

ZA jih je glasovalo 325 ali 91,29%.

PROTI jih je glasovalo 9 ali 2,53%.

Delavci TOK:

Od 34 delavcev se jih je referenduma udeležilo 31 ali 91,17%, od teh so vsi glasovali ZA ali 100%.

10. TOK Gozdarstvo Ravne

Od 464 članov kooperantov in delavcev se je referenduma udeležilo 432 ali 93,1%. ZA je glasovalo 416 članov kooperantov in delavcev ali 89,65%, PROTI je glasovalo 9 članov kooperantov in delavcev ali 1,94%.

Od tega kmetje kooperanti:

referenduma se je udeležilo 405 članov ali 93,3%.

ZA jih je glasovalo 390 ali 89,86%, PROTI jih je bilo 8 ali 1,84%.

Delavci TOK:

Od 30 delavcev se jih je referenduma udeležilo 27 ali 90%.

Od tega jih je ZA glasovalo 26 ali 86,66%, 1 pa je bil PROTI ali 3,33%.

11. TOK Gozdarstvo Dravograd

Od 394 članov kooperantov in delavcev so se referenduma udeležili 304 ali 77,16%. ZA je glasovalo 76,14%. PROTI pa so glasovali 4 ali 1%.

Od tega kmetje kooperanti:

referenduma se je udeležilo 291 članov od 377 ali 77,19%.

ZA jih je glasovalo 283 ali 75%, PROTI so glasovali 4 ali 1%.

Delavci TOK:

referenduma se je udeležilo vseh 17 delavcev, vsi so glasovali ZA ali 100%.

Ivan PENEČ

Sovlaganje za ohranjanje in izboljšanje gozdov v deželi Nordrhein Westfalen v ZRN

Dežela NRW sofinansira gozdarsko dejavnost iz proračuna na podlagi zakona o gozdovih. V zakonu je predvideno, citiramo:

»Gozdarstvo mora biti, z ozirom na pomen gozda za okolje — še posebej za klimo, za vzdrževanje čistega zraka, za zaloge pitne vode, za rodovitnost tal in zaradi kulturne krajine, zaradi rekreativne vloge gozda, kot tudi zaradi narodno gospodarskega pomena gozda in gozdarstva — strokovno vodeno in trajno podpirano z ukrepi, ki ohranjajo in izboljšujejo gozd.«

Skrb za strokovno gospodarjenje

Večina malih in srednjih gozdnih posestnikov je odvisna od strokovnega svetovanja in vodenja, ki ga za njih opravljajo strokovnjaki gozdne uprave.

Gospodarjenje v zasebnih gozdovih

je organizirano v okviru gozdnih uprav. Svetovanje in navodila za gospodarjenje zajemajo strokovne napotke, pripravo pisemenih informacij in navodil za gozdne posestnike, predavanja ter šolanje.

Vse naštetje je za gozdne posestnike brezplačno.

Gozdne uprave prevzemajo tudi izvedbo vseh del pri gospodarjenju v privatnih gozdovih. Kljub plačilu režijskih stroškov se mnogi gozdni posestniki odločajo za tako strokovno intenzivno obliko gospodarjenja z njihovimi gozdovi. Plačilo za to delo največkrat zajema samo dejanske lastne stroške gozdne uprave. Za združene gozdne posestnike pa tudi večino teh stroškov plača država. Pri tem izvajajo gozdne uprave predvsem sledeča dela:

— vodenje gozdnih obratov v kooperacijskih gozdovih,

— vodenje gospodarjenja z gozdovi za združene gozdne posestnike,

— pomoč pri prodaji gozdnih sortimentov.

Pomoč pri investicijah

Poleg strokovnega svetovanja in navodil je nujno potrebna tudi finančna pomoč države za izvedbo določenih investicij. Pri tem gre za sofinansiranje ukrepov v gozdovih, ki so pomembni za javnost, ki jih zaradi dolgoročnega značaja ni mogoče v celoti pokriti iz rednega dohodka. Državna podpora takih investicij pomeni predvsem spodbudo.

Glavni delež predstavlja soudeležba gozdnega posestnika. Množico posameznih gozdarskih ukrepov, ki jih država finančno podpira, lahko strnemo v naslednja področja:

- pospeševanje gozdno gojitvenih ukrepov — v glavnem pogozditve z listavci in negovalne ukrepe,
- pospeševanje ukrepov, ki zmanjšujejo umiranje gozdov,
- pospeševanje izgradnje gozdnih prometnic,
- pospeševanje gozdno ureditvenih del,
- pospeševanje nakupa gozdov,
- pospeševanje investicij v gozdno mehanizacijo in pokrivanje stroškov gospodarjenja za združene gozdne posestnike,
- pospeševanje ponovnega uvajanja konjev za spravilo lesa,
- pospeševanje mokrega konzerviranja gozdnih sortimentov.

Indirektna pomoč

Navedenemu direktnemu investiranju v pospeševanje gospodarjenja z gozdovi je dodana še indirektna podpora gospodarjenja z gozdovi za:

- kartiranje rastišč za gozdne posestnike, ki jih finansira deželna vlada,
- sodelovanje deželne vlade pri zavarovanju privatnih gozdov proti požarom,
- izdatke državne gozdne uprave za delo v privatnem gozdu, kot n. pr. zbiranje odpadkov, protipožarni ukrepi, pomoč pri odkazovanju ipd.,
- posredne dodatne stroške državne gozdne uprave kot nosilca izvedbe posameznih del v privatnih in korporacijskih gozdovih.

K tem stroškom je treba prišteti še sredstva, ki jih deželna vlada namenja za gozdarske raziskave in sredstva, s katerimi podpira gozdarska društva in organizacije, ki imajo interes ohraniti gozdove v deželi.

Izboljšanje posestne strukture

Za premostitev težav, ki jih povzroča drobna in razpršena gozdna posest pri kompleksnem gospodarjenju, so mnogi gozdni posestniki v pokrajini NRW s podporo gozdnih uprav osnovali organizacije združenih gozdnih posestnikov. Taka gozdarska združenja privatnih posestnikov vlada dežele posebej podpira s sredstvi in s strokovnim načrtovanjem.

Kot oblike združevanja pridejo posebej v poštev:

- gozdarske družbe oz. skupnosti,
- gozdarska društva,
- gozdarske zadrage,
- gozdnogospodarska združenja, ki združujejo več kooperacijskih obratov oz. obratov združenih posestnikov.

Narajajoč interes gozdnih posestnikov za koordinirano sodelovanje se kaže v nenehnem naraščanju gozdarskih družb oz. skupnosti in zadrug. Število takih gozdarskih organizacij se je od leta 1973 podvojilo, število sodelujočih gozdnih posestnikov in površin, s katerimi gospodarijo te družbe, pa se je potrojilo. Država posredno in neposredno podpira z denarjem **samo združene gozdne posestnike**, ki gospodarijo s privatnimi gozdovi v različnih oblikah združenj.

Obseg vlaganj državnega denarja v privatni gozd je odvisen od strokovnih projektov za posamezne gozdove in od intenzivnosti gospodarjenja oz. od oblike združevanja gozdnih posestnikov. Gozdni posestnik, ki ni povezan v nobeni obliki skupnega gospodarjenja s privatnimi gozdovi, dobi samo indirektno

brezplačno pomoč v obliki svetovanja in navodil strokovnjakov gozdnih uprav.

V naslednji tabeli je prikazana pomoč vlade pokrajine Nordrhein Westfalen za ohranjanje in izboljšanje gozdov v letih od 1981—1985 (v 000 DEM):

	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj v 5. letih na ha v DEM
Direktne investicije	7.159	7.473	13.097	22.702	24.656	85,3
Indirektna pomoč	22.532	23.637	23.623	26.422	25.446	138,6
Skupaj direktna in indirektna pomoč	29.691	31.110	36.720	49.124	50.102	223,9
Na 1 ha gozdne površine v DEM	33,7	35,4	41,7	55,8	56,9	223,9

Iz tabele je razvidno, da so indirektna vlaganja v gospodarjenje z gozdovi večja od direktnih investicijskih sredstev in da se skupna pomoč iz leta v leto povečuje.

Že v prejšnjem prispevku sem zapisal, da se prebivalstvo pokrajine NRW dobro zaveda dolgoročnega pomena gozdov za kvaliteto njihovega življenja. Za-

to z znatnimi sredstvi podpira gospodarjenje z gozdovi in gozdarstvo ne prepušča izgubam ter ne dovoli, da bi gospodarjenje z gozdnim bogastvom poslabševali oz. ekstenzivirali. Morda bomo tudi mi nekoč deležni take pomoči naše družbe.

Hubert Dolinšek

Obiskali so nas

Strokovna ekskurzija odbora za gospodarjenje z zasebnimi gozdovi pri Splošnem združenju gozdarstva pri Zadrugi zvezi Slovenije na področju »Lesne« Slovenj Gradec, dne, 1. in 2. junija 1989.

Odbora pri splošnem združenju gozdarstva in zadrugi zvezi, ki se ukvarja s problematiko gospodarjenja z zasebnimi gozdovi, sta uveljavila prakso, da vsako leto organizirata eno terensko sejo, povezano s spoznavanjem specifične problematike v posameznem gozdarskem območju.

Letos, kot četrti po vrsti, smo bili gostitelji Korosci. Izvedli smo jo 1. in 2. junija v Slovenj Gradcu ter v Dravski dolini. Prisotnih je bilo šestnajst gozdarjev in en kmet. Trije kmetje, člani odbora pri ZZ, pa so se zaradi košnje in bolezni opravičili. Prvi dan so se udeleženci zbrali v sejni sobi Lesne v Slovenj Gradcu, kjer jih je član poslovnega odbora LESNE dipl. ing. gozd. Hubert DOLINŠEK toplo pozdravil ter plastično prikazal slovenjgraško gozdnogospodarsko območje z vsemi pozitivnimi in negativnimi činitelji, ki pomembno vplivajo na gospodarjenje z gozdovi v območju. O pomenu gozda in gozdarstva za razvoj naših hribovskih kmetij je spregovoril Tone MODIC, dipl. ing. Nanizal je značilnosti teh kmetij ter opisal povojni razvoj, ki je bil zelo tesno povezan z gozdom in gozdarji. Po tem uvodnem spoznavanju smo se preselili v Dravsko dolino. Po kosilu na kmečkem turizmu pri Katici VIHER v Vuzenici smo odšli na kmetijo Julka KUPNIKA p. d. ŠTROTOVO na Primožu/Pohorju. Tu je bila popoldne osrednja strokovna tema, sodelovanje kmeta in gozdarja pri gospodarjenju z gozdom.

Ogled gozda in razpravo je skupaj z lastnikom vodila dipl. ing., Tončka MODIC: Za večino prisotnih gozdarjev je pomenil intenziven pristop v gozdu in sodelovanje med gozdarjem in kmetom prvotno presenečenje. Res je, da tako razgledanih in za delo z gozdom razumevalih in zagrehtih kmetov kot je Julko KUPNIK, nimamo prav veliko, upamo pa, da jih bo vedno več.

Po terenskem odhodu se je prilegla okusna večerja na kmetiji, vendar s tem delovni program se ni

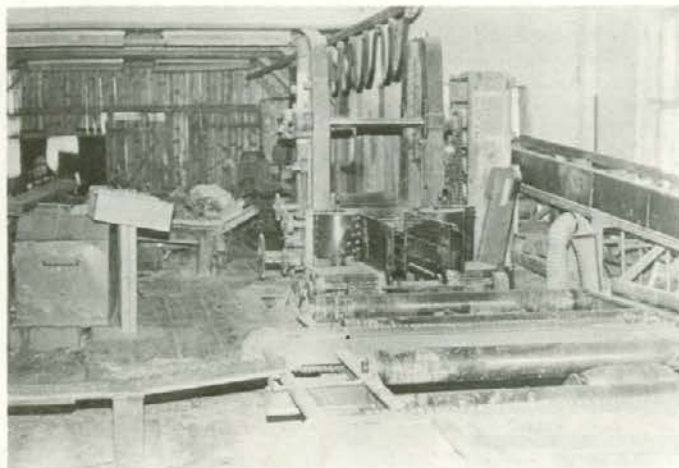
bil zaključen. Andrej ŠERTELJ, dipl. ing. gozd. je z odličnimi diapozitivi in originalnim nastopom še s svoje — ekološke plati — predstavil območje, kjer gozdovi umirajo stoje in (na žalost) najbolj masovno v vsej Sloveniji.

Za razpravo o težah za nov zakon o gozdovih ni ostalo veliko časa, niti energije. Kmetija Julka KUPNIKA je opremljena tudi za kmečki turizem, saj ima na razpolago 16 postelj, zato ni bilo problemov s prenočevanjem. Naslednji dan smo kljub dežju izvedli predvideni program. Najprej nam je vuzeniški župnik Ernest BERLOŽNIK razkazal v župnišču spominsko Slomškovo sobo in nas seznanil z bogato kulturno dediščino v vuzeniški farni cerkvi. Sledil je ogled ateljeja vuzeniškega kiparja Janka DOLENČA, ki v lesu na različne, vendar specifične načine, upodablja lik Prežihove Hudo-bivške Mete. Za vse prisotne je bil zelo zanimiv ogled kmetije in obrtne delavnice Franca in Nade Gašper v Radljah. Posebno so bili presenečeni nad dosežki pri vzreji govejih pitancev in nad uspešnim razvojem in smelnimi načrti tudi v lesno predelovalni obrtni dejavnosti. Zahvaljujemo se jima za izjemno gostoljubnost.

Za zaključek je bil predviden ogled mogočnega Pohorja z druge strani Drave, to je iz Podlipja, vendar pa nam oblačno in deževno vreme tega ni dovolilo. Zato smo si od zunaj in znotraj ogledali kmetijo Žavcer (Franc in Berta Placet), kjer so, upoštevajoč arhitektove zamisli ter vključujoč lastno pedantnost in smisel za lepo, uspeli zgraditi prekrasen kmečki dom.

V gostilni MERX v Vuzenici smo si nazadnje izmenjali še kratke vtise in si stisnili roke v slovo. Par korajžnih gozdarjev je Hubert Dolinšek kljub slabemu vremenu popeljal še na kratek polet z letalom.

Tone Modic

Polnojarmenik Esterer SS 71 v okvari

Proizvodnja teče na starem polnojarmeniku Esterer

Strojelom v Mušeniku

20. maja je prišlo do strojeloma na mušeniški žagi. Pri normalni obremenitvi gatra se je zlomila ojnica. To je povzročilo deformacijo kompletnega jarma, vodil, ležajev in zlom vezi med stranicama polnojarmenika. Škoda je precej velika. Po predračunu znaša ca 52.500 DM. Velika škoda pa nastaja zaradi zastoja v proizvodnji. Delajo na starem gatu Esterer, ki ima bistveno manjšo kapaciteto in ga sicer

uporabljajo samo za rezervo. Organizirali so triizmensko delo. Tako z veliko večjimi napori dosega 60 do 70 % proizvodnje.

Rezervne dele bo firma Esterer iz Nemčije zagotovila šele po enem mesecu od naročila, ker jih nima stalno na zalogi. Tako jih bodo zmontirali v zadnjem tednu v juniju. Upajo, da bo ob koncu meseca polnojarmenik usposobljen za normalno proizvodnjo.

Podobna nesreča se je v Mušeniku zgodila pred približno enim letom. Takrat smo zaradi finančnih težav kupili star polnojarmenik — letnik 1964. Pri teh nesrečah »na srečo« ni bilo nobenih telesnih poškodb delavcev.

Delavci na žagi si bodo prizadevali, da bodo izpad proizvodnje nadoknadili do konca leta; seveda pod pogojem, da bodo imeli dovolj hlodovine in da bo remont izvršen po planu. Upajo tudi da osebni dohodki zaradi nesreče ne bodo nižji, saj so morali v drugi polovici maja in v juniju delati z bistveno večjim naporom.

Ida ROBNIK

Iz 10. srečanja novinarjev in organizatorjev obveščanja v OZD Slovenije

KAKO PROJEKTIRATI OBVEŠČANJE V PODJETJU

Kvalificirano, t. j. resnično, popolno, pravočasno obveščanje je predpogoj avtentičnemu (resničnemu) samoupravljanju. Kljub tej nesporni ugotovitvi je nesporno tudi dejstvo, da si je obveščanje v organizacijah združenega dela le težko utiralo pot. Njegova usoda je bila večinoma odvisna od dobre volje poslovnih organov. Enako je bilo z usodo novinarjev in organizatorjev obveščanja v organizacijah, le da so le-ti morali prebijati led in se za svoj status pogajati tudi s svojimi profesionalnimi kolegi.

Ko se je zdelo, da so stvari, vsaj kar se obveščanja tiče, pričele iti svojo začrtano pot, je padla maska z distributivnega samoupravljanja, t. j. takega samoupravljanja, kjer delavci samoupravljajo, le kadar in v obsegu, v katerem jim to dopusti država. Pluralizem lastnin je narekoval pluralizem organizacijskih oblik in sprejetje zakona o podjetjih, v katerih pa se zdi, da je samoupravljanje in soupravljanje glede na lastninsko obliko podjetja zgolj peto in s tem nepotrebno kolo. Če je in kolikor je ta naša ugotovitev pravilna, potem se nam postavlja vprašanje kompatibilnosti z ureditvami razvitega sveta, kateremu bi se tako radi približali in v katerem pomenita težnja po samoupravljanju in obveščanju delavcev v podjetju, oblikovani kot posebni in novi pravici, razlog za transformacijo delovne prava. Pravica do informiranja se oblikuje torej kot nova delovnopravna pravica, ki spreminja naravo novega, na visokih tehnolo-

logijah zasnovanega produkcijskega procesa. Za ta proces je zlasti značilno, da nista produkcijska faktorja le kapital in delo, temveč postajata to tudi znanje in poslovanje. V tem trenutku lastnina produkcijskih sredstev izgubi na pomenu, v ospredje stopajo nove vrednote in med njimi zlasti tudi zadovoljen delavec z občutkom pripadnosti organizaciji, v kateri dela. Organizacijo pa lahko čuti kot svojo le informiran delavec. Le tak je lahko tudi ustvarjalen in preneha biti številka za tekočim trakom.

Preobrazba delovne organizacije v podjetje zahteva predvsem spremembe miselnosti in to na vseh ravneh. V vsakem od novoooblikovanih podjetij, ne glede na lastninsko strukturo, bo potrebno projektirati adekvaten sistem obveščanja. To bo lahko za manjša podjetja ustno, za večja pa bo potrebno izdelati sistem, v katerem bomo kombinirali različna informacijska sredstva. To, kar je pomembno, je da gre za sistem obveščanja, za katerega morajo veljati določena striktna pravila in ne za dobro voljo poslovodstva, kar bi bilo mogoče sklepati glede na povsem neopredeljen 67. člen Zakona o podjetjih. S tako ureditvijo, kot je na področju obveščanja uvaja ta člen, smo daleč za ureditvami v sistemih, po katerih bi se tako radi zgedovali. Gre predvsem za dve stvari. Prvič, katere so tiste informacije, ki morajo biti v podjetju obvezno objavljene in kdaj, v kakšnih rokih ter kako? Tu bi morala veljati striktna in kon-

gentna (obvezna) pravila. Podjetje naj v statutu ali drugem samoupravnem splošnem aktu določi tisto, kar je več, več od tega, kar je obvezno. In drugič, jasno je potrebno določiti status osebe, ki vodi službo obveščanja v podjetju. Obveščanje je namreč dejavnost, ki je brez samostojnosti (neodvisnosti) ni mogoče organizirati iznad nivoja agitpropa. Za podjetja je nesporno, da se ohranja sistem samoupravljanja. To samoupravljanje bo res omejeno na področja, kjer je prostor za samoupravljanje, za razliko od preteklega obdobja, kjer naj bi samoupravljali o vsem, v resnici pa o ničemer, vsako samoupravljanje pa potrebuje kvalificirano informacijo kot svoj predpogoj. Glede statusa vodje obveščanja so možne različne rešitve, ki pa morajo vse razčistiti predvsem vprašanje odgovornosti tega vodje. Komu in kdaj namreč odgovarja? Gre za silno zapleteno vprašanje, saj tak vodja ne more biti z organizacijo, v kateri deluje, povsem nepovezan, prevelika odvisnost pa zopet ni v korist kvalificiranega samoupravljanja, nasprotno popolna odvisnost vse pretvarja zopet v farso.

Za začetek bi morali uporabiti nek referenčni model iz razvitega sveta. Tega pa potem ob kreativni uporabi in maksimalni pravni zaščiti prilagoditi našim željam, potrebam in možnostim.

dr. Andrej Berden

Agitprop — (kratica) oddelek za agitacijo in propagando pri centralnih komitejih in drugih organih komunističnih partij

Sporočilo za javnost

Aktiv Koroških novinarjev je 7. junija 1989 obravnaval položaj Koroškega radia in novinarjev, ki delajo v tej delovni organizaciji ter sprejel naslednje sporočilo za javnost:

Koroški radio je edino sredstvo javnega obveščanja, ki pokriva celotno koroško krajino. Kljub nesporni vlogi, ki jo ima pri obveščanju na svojem območju, je njegov gmotni položaj že od vsega začetka delovanja neurejen. Javno obveščanje je dejavnost posebnega družbenega pomena, torej je še posebej pomembna njegova avtonomnost. Ta pa ni mogoča v pogojih, v katerih si Koroški radio pretežno večino sredstev zagotavlja s komercialno dejavnostjo. S tem je neposredno povezan tudi položaj novinarjev.

Njihovi delovni pogoji so na Koroškem radiu nemogoči. Tehnična opremljenost je izredno pomanjkljiva. Neurejeno financiranje delovne organizacije pa vsa leta onemogoča, da bi imelo informativno področje potrebno prioriteto. Ugotavljamo, da medobčinske družbenopolitične organizacije in drugi medobčinski organi ter ustanovitelji radia temu problemu doslej niso posvečali dovolj pozornosti.

Aktiv koroških novinarjev zato poziva vse, ki so po svoji družbenopolitični vlogi dolžni skrbeti tudi za javno obveščanje, da probleme Koroškega radia čimprej razrešijo. Zagotoviti je treba stalne vire za financiranje vsaj 50 % potrebnih sredstev za dejavnost Koroškega radia. Hkrati pa je nujno storiti vse, da slišanost Koroškega radia ne bo okrnjena.

Aktiv koroških novinarjev

Od Križana do Podgorja

(nadaljevanje iz št. 6)

Dolgoletnemu obstoju in razcvetu te nekdaj bogate domačije so sledili tudi težki časi. Kar po obnovi dvorca okrog leta 1890, ki je stal lepe denarce, se je nabral kup dolgov in to še ni bilo vse; dolgovi so rastle iz leta v leto. Najhujši udarec pa je bil podpis menic neki družbi, ki je nato šla v konkurz. Celovška banka je zasegla posestvo in ga prodala. Tudi domače razmere so temu stagniranju pomagale: sinovi so si omišljali razne norčije, manj pa imeli volje do dela. Ena takih norčij je bila, da so v najhujši poletni vročini zapregli konje v težke okovane sani in z njimi dirjali po z gramozom posuti cesti, da se je iskriло izpod sani, kot bi peljal sam peklenšček. To ni bilo edino, bilo je več podobnega.

Ko je 31. oktobra 1857 Martin PLEŠIVČNIK prevzemal posestvo, oz. Urškin dvor v vsem sijaju, si gotovo ni mislil na pregovor, da ni nihče tako bogat, da ne bi mogel obubožati, kar se je zgodilo potem njemu. Ko vseh teh dolgov ni mogel več poravnati, je prišlo posestvo do prodaje in 4. novembra 1895 pride v last Marka DOMONQUE PANDOLFI FÜRST von GUTTADAURO. Pri tem so bili še en čas stari lastniki kot nekaki

najemniki, nato se je vsa ta družina nekam razšla na Koroško. Kmalu leta 1902, meseca marca pa je prišel Urškin dvor pod novega lastnika — veleposestnika DUGLASA grofa Thurna Valsesina.

Novi gospodarji so posestvo preuredili po svoje. Na dvoru so ustanovili revirno vodstvo, posestvo se premerili — uredili notranjo razdelitev in gospodarski načrt, kot je bil za tiste čase potreben. Za revirnega vodja je bil postavljen gozdar Gregor SAVINC. V Suhem dolu so postavili novo turbinsko žago, za tedanje čase moderno, s polnojararnikom in malo elektrarno za potrebe žage. Tudi s telefonsko zvezo so povezali Suhi dol — Urškin dvor — Godec — Guštanj, kjer je bila tedaj uprava. Velik pomen pa je bil za grofa lov. Ograjo za jelene so opustili, saj je bilo posestvo na zahodni strani povezano z ostalimi koroškimi grofovskimi posestvi, k. o. Uršlja gora I. in II. Bivši najemniki so v glavnem ostali naprej in bili zaposleni kot gozdni delavci. Nekateri, ki so imeli konje, so bili kot vozniki. Tisti, ki pa so stanovali spodaj nižje, pa so bili zaposleni na žagarskem obratu. Ustanovili so tudi malo lokalno gozdno drevnico, zanje je skrbel gozdar.

Potrebe po sadikah so bile velike, saj so kmalu potem pogozdili stare pašnike, Plešivske plane, kot so jih imenovali. Še danes se poznajo enodobni gozdovi, ki so bili tedaj posejani. Višje pod Kopo pa so še dolgo in še danes stoji stare strešnice in razvejane bukve in javorji, ki so jih še klestili za ovčji vejnik.

Ob veliki poplavi leta 1922 je voda po Kaštelu odnesla vso cesto, ki je bila po tej ozki strugi napravljena kot most. Tedaj so leseni most odstranili in cesto vsekali v skalo, pozneje so jo še razširili.

Tako je tukaj življenje v nekem ustaljenem tiru teklo naprej. Grof je želel zaradi arondacije odkupiti še Mulakovo posestvo, pa ga tedanj gospodar ni hotel prodati.

V težkih časih prve svetovne vojne pa so jelene zelo iztrebili, tako da so ostali le še posamezni in leta 1926 je v tem revirju padel zadnji jelen.

Ob agrarni reformi po prvi svetovni vojni je v Javorju in Pogorevcu k. o. Uršlja gora II. prišlo pod agrarno reformo ZDU. Obdelovalno zemljo pa dali v last najemnikom. Leta 1936, je grofovsko Plešivsko posest odkupil Rihard SKUBEC — direktor rudnika Trbovlje.

Sv. Duh — Podgorje

Novi lastnik si je na Urškem dvoru uredil nek počitniški dom in revirno vodstvo z nadgozdarjem Nemčičkim in lovskim čuvajem, ki so se bolj menjali. Pozneje je prišel še danes živeči Jože Ojcl, ki je bil tudi poznejše revirni vodja v Plešivcu. Skubec je dokupil še Skobirjevo posest in tudi Molaka je snubil, pa je odločno odklonil.

Ob drugi svetovni vojni leta 1941 je vse nekam zastalo. Leta 1942 pa so naši borci požgali dvorec in ostala je le stavba, v kateri je bila pozneje loarnica in hlev. Isti večer, ko so požgali Urškin dvor so tudi požgali na Uršlji gori novo planinsko kočjo in pomožni koči k cerkvi, farovž in mežnarijo, kot so to imenovali in sta delovali kot planinski postojanki.

Po osvoboditvi, leta 1945, maja, je kmalu vsa ta posest prišla pod SLP. Življenje se je pomladilo, delati se je začelo z večjim zanosom. Na bivšem Urškem dvoru so ustanovili revirno vodstvo, z vodjo Jožetom Ojclom, v ostale prostore so nastanili gozdne delavce. Opustili so ime Urškin dvor in ponovno poimenovali Plešivec ali revirno vodstvo Plešivec. Žaga v Suhem dolu je delala s polno paro do ukinitve leta 1954. Zadnji njen vodja je bil Franjo Krpač. Prejšnji čas so bile tukaj v okolici od Suhlega dola do Šimana tri gostilne in ena trgovina. Po ukinitvi žage se je začel kraj počasi prazniti, tako bi lahko rekli, da je le par družin, ki še vztrajajo. Vprašanje je, kako dolgo še? Pred leti so dobili tukaj elektriko, pa to ljudi ni zadržalo. Dalje

Matevž ČARF

Panonski svišč na Plešivcu

Kršitve delovnih obveznosti

Skupna disciplinska komisija delovne organizacije Lesna Slovenj Gradec je v obdobju januar-junij 1989 obravnavala naslednje kršilce delovne discipline in izrekla naslednje ukrepe:

TOK GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC
Jože TASIČ — nevestno in malomarno opravljal delovne dolžnosti — javni opomin.

TOZD GOZDARSTVO ČRNA
Bojan GORZA — zlorabljal pravico do bolezenskega dopusta — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 3 mesecev.

Ivo ODERLAP — neopravičeno izostal z dela en dan — javni opomin in pavšalna odškodnina v znesku 45.000 din.

Franc SMONKAR — neopravičeno izostal z dela 1 dan — javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 65.370 din.

TOZD TP PREVALJE
Hubert KOVAČIČ — splošna nedisciplin in neprimeren odnos do dela — javni opomin

Anton VELUNŠEK — neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 3 mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 106.020 din.

TOZD TIP OTIŠKI VRH
Ivo KRPAČ — ne prihaja več na delo — prenehanje delovnega razmerja.

Alojz ČRETNIK — malomarno opravljal dela in naloge, javni opomin.

Miran GORŠEK — malomarno opravljal dela in naloge, javni opomin.

Miran TRIGLAV — malomarno opravljal dela in naloge, javni opomin.

Mihael POBERŽNIK — malomarno opravljal dela in naloge, javni opomin.

Jože BRAČUN — brez delovnega naloga obdeloval razne formate, javni opomin.

Milan ČEVNIK — brez delovnega naloga obdelal 6 kom. vrat, javni opomin.

Vojko REGER — zamuja na delo, predčasno zapušta delovno mesto, neredno evidentira prihode na delo in odhode, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 3 mesecev.

Alojz GLAŽAR — prišel na delo vinjen, javni opomin, pavšalna odškodnina 65.600 din.
Milan PAJENK — neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 3 mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 297.040 din.

Alojz CEPEC — neredno evidentiral prihode in odhode z dela, materialna škoda v višini 30.000 din.

TOZD CLS OTIŠKI VRH
Franc PRIKERŽNIK — neopravičeno izostal z dela en dan, prišel vinjen na delo in med delovnim časom užival alkoholne pijače — prenehanje delovnega razmerja — pogojno za dobo 6 mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 55.860 din.

Franc JERŠE — bil je vinjen na delovnem mestu, javni opomin.

Jakob GOLOB — bil je vinjen na delovnem mestu, javni opomin.

Darko GREBENC — neopravičeno izostal z dela en dan, večkrat zamudil na delo ter bil vinjen na delovnem mestu, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 55.910 din.

Ivan JUVAN — bil je vinjen na delovnem mestu, javni opomin.

TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH
Marjan KOPRIVNIK — samovoljno zapustil delovno mesto in se vrnil vinjen — premetitev na dela in naloge odpreme žaganega lesa in nalaganje vagonov za dobo 6 mese-

cev, pavšalna odškodnina v znesku 99.680 din.

TOZD NOVA OPREMA

Ksenija SKENDERVIČ — predčasno zapušta delo, ne izvršuje svojih delovnih obveznosti ima slab odnos do predpostavljanih, javni opomin.

Marjan RUPČIČ — za naklepnim ravnanjem povzročil premoženjsko škodo — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta.

Viktor KOMLANC — se netovariško obnaša do sodelavcev in predpostavljanih in povzročil premoženjsko škodo, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev in plačilo materialne škode v višini 65.000 din.

Anton VOCOVIČ — večkrat zamuja na delo in zapušta delovno mesto ter ima slab odnos do predpostavljanih, javni opomin.

Stanka JANIČIČ — prišla na delo vinjena, prenehanje delovnega razmerja — pogojno za dobo 6 mesecev.

Jože LEGNAR — ni spoštoval ukrepov v zvezi z varstvom pred požari, javni opomin.

Franc URŠEJ — neopravičeno zapustil delovno mesto, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev.

Arif GOLUBOVIČ — neopravičeno izostal z dela en dan, javni opomin pavšalna odškodnina 9.450 din.

Zmago LIKAR — neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 8.850 din.

Karel ANŽELAK — neopravičeno zapustil delovno mesto ter se vrnil vinjen, prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 3 mesecev.

Vinko KREMŽAR — neopravičeno izostal z dela 9 dni, prenehanje delovnega razmerja, pavšalna odškodnina 66.780 din.

Janez REPOTOČNIK — neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 14.200 din.

Viktor PLEŠNIK — spal na delovnem mestu, prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

TOZD TSP RADLJE PODVELKA

Stanko HARTL — neopravičeno izostal z dela 1 dan, prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 3 mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 75.910 din.

Zvonko PEČNIK — neopravičeno izostal z dela dva dni, prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 157.910 din.

Franc TERNIK — neopravičeno izostal z dela dva dni, prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 3 mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 131.730 din.

Franc STEPIŠNIK — neopravičeno izostal z dela 2 dni in se ne tovariško obnašal do nadrejenega, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev, pavšalna odškodnina 79.210 din.

Darja JUHART — odklonila delo in se netovariško obnašala do nadrejenega ter predčasno zapustila delovno mesto, javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 66.590 din.

TOZD TP PAMEČE

Boris GROBELNIK — bil vinjen na delu, javni opomin, pavšalna odškodnina 35.560 din.

Maks SVETINA — bil vinjen na delu, javni opomin, pavšalna odškodnina 33.070 din.

TOZD ŽAGA VUHRED

Franc MRAK — neopravičeno izostal z dela 2 dni in predčasno zapustil TOZD — javni opomin.

Poleg teh je disciplinska komisija obravnavala še 33 kršilcev delovnih obveznosti in izrekla 15 opominov, v 2 primerih izrekla opozoritev, v 16 primerih pa sklep disciplinske komisije še ni dokončen.

Franica PORI, dipl. iur.

Foto: A. Šertel

Obisk koroških gozdarjev

V okviru tradicionalnega sodelovanja in izmenjave strokovnega znanja nas je 7. junija 1989 obiskala skupina 25. gozdarskih strokovnjakov — diplomiranih inženirjev gozdarstva, ki so okrajni gozdarski inšpektorji na Koroškem. Vodil jih je direktor gozdarstva pri deželni vladi v Celovcu g. Kurt SCHOLZ.

V Fekovem v Bistri smo obravnavali gospodarjenje s smrekovimi pomlajenci. Posebej je goste zanimalo vprašanje trajnosti gospodarjenja, proizvodnja kakovostnega lesa, naravno pomlajevanje in gospodarjenje z večnamenskim gozdom, ki mora poleg proizvodnje izpolnjevati predvsem varovalno in socialno vlogo.

Govorili smo še o onesnaževanju okolja, posebej o zastrupljanju zraka in s tem povezanim umiranjem gozdov. V okolici Črne smo lahko videli vse stopnje umiranja gozdov: od prvih zaznavnih začetkov — do popolnega propada vse vegetacije, t. j.: do gole skale.

Pokazali smo jim še našo Najevsko tipo, najdebelejšo in najstarejšo na Slovenskem.

Dogovorili smo se, da bomo avstrijskim kolegom vrnili obisk konec septembra. Predstavili nam bodo gospodarjenje z varovalnimi gozdovi, problem divjadi in gospodarjenje v kmečkih gozdovih.

Hubert Dolinšek

V Novi opremi je medobčinski sanitarni inšpektor prepovedal obratovati kuhinji zaradi popolne iztrošenosti opreme. Tudi prostor v drugem nadstropju poslovne stavbe ni bil primeren za to dejavnost. Delavci v Novi opremi so bili tako prisiljeni, da urede nove prostore za družbeno prehrano kljub neugodnim gospodarskim razmeram za takšne investicije in trenutno slabi finančni situaciji v tozdu. Adaptirali so prostore bivših pisarn Kograda, ki so poleg stalnega razstavnega prostora. Idejni načrt je izdelal Inž. biro elektroprojekt LJ iz Slovenj Gradca, detajlni načrt pa so izdelali strokovnjaki iz DSSP.

Pri adaptaciji so v glavnem sodelovali sami delavci Nove opreme, ki so tudi strokovno usposobljeni za taka dela, razen za dela pri vodovodu in elektroinstalacije. Uredili so tudi posebni prostor za razgovore s poslovnimi strankami. Obrat je zasnovan po najmodnejši tehnologiji in je možno njegove kapacitete povečati za 3 x. Delavci Nove opreme so se odločili, da bodo poleg »naturalnih prispevkov«, ki so jih nekateri že dali v delu, vsi delali en dan in zaslužek namenili za delno pokrivanje stroška investicije.

Predvidevajo, da bodo lahko malicali v novih prostorih po kolektivnem dopustu, 10. avgusta.

Ida ROBNIK

NOVA JEDILNICA V NOVI OPREMI

Kuhinja

Jedilnica

Prostor za poslovne goste

ZDRAVILNO POSTENJE

*Kolikor bolj bolnika hranite,
več mu škodite!*

Hipokrat

Pri vsakodnevem delu se srečujem z različnimi problemi. Bolnik pričakuje od zdravnika čudeže, običajne terapevtske metode so dokaj neučinkovite, ob tem pa bolniku ni potrebno prispevati praktično nič...

Te izkušnje so me pripeljale do razmišljanja, kako aktivirati ljudi, da bi sami kar največ naredili za svoje zdravje. Jones govori v svoji knjigi »Človek in njegova bolezen«, da je takorekoč 8–90 % bolezni specifično človeških, kjer pri nastanku bolezni odločilno sodeluje človekova duševnost v vseh njenih dimenzijah. Spoznal je, da se nekaterih bolezni ne da pozdraviti brez odločilnega delovanja bolnika — ne zgolj s privolitvijo, ampak z aktivnim sodelovanjem. Da bodo njegova prizadevanja uspešna, ga mora terapevt znati motivirati in voditi. Ogromno je bolezni, ki bi se lahko uspešno zdravile brez zdravljenja ali celo brez operacije. Pa ne gre le za ceno zdravljenja, ampak za dejstvo, da je praviloma bolnik, ki se zdravi z zdravili, stalni bolnik, danes z večjimi, drugič z manjšimi težavami. Bolnik, ki se aktivno loti svoje skrbi za zdravje, kmalu postane zdrav brez zdravljenja.

Žival vodijo k njenemu ravnanju in življenju instinkti. Človek pa je poleg nagonskega,

biološkega in psihološkega bitja tudi odgovorno bitje, kar pomeni, da se ravna po svoji pameti. Velikokrat zaradi najrazličnejših razlogov ne ravna najbolj modro. Pri svojem delu in učenju za zdravo življenje sem veliko razmišljal tudi o prehrani. Na zapadu, pa tudi pri nas, smo obsedeni s prehrano. Jemo preveč in rezultat tega so številne bolezni. V vsakodnevem pogovoru bolniki velikokrat rečejo: »Saj skoraj nič ne jem, pa vendar teža ne pade. Zame je še voda redilna.«

Ob proučevanju raznih diet in literature o zdravi prehrani sem naletel tudi na obsežno literaturo o zdravilnem postenju. Številni avtorji ob vsem tem opisujejo tudi zdravljenje različnih bolezni. Sam sem povzel predvsem to izkušnjo: če se ob skoraj nič hrane ne spremeni nič, potem bomo poskusili z nič hrane! Osnovna iskušnja vseh avtorjev, ki opisujejo postenje je, da postenje ni škodljivo, pač pa utrjuje zdravje in čisti organizem.

Odločil sem se izdelati program za zdravilno postenje vsaj 14 dni, čeprav večina avtorjev priporoča vsaj 21-dnevno postenje. Pri tem ne gre zgolj za shujševalno kuro, saj se v tak program lahko vključijo tudi ljudje, ki imajo razne psihosomatske bolezni, nimajo pa odvečnih kilogramov. Omenil sem že Jonesa, ki govori o specifičnosti človeških bolezni in resnično se vsakodnevno srečujemo s

psihosomatskimi bolniki. Poglavitni namen pa je le preventivni in tako imenovana vključitev v program Sole za zdravo življenje, kjer poskušamo ljudi naučiti, kako naj radikalno spremenijo način življenja.

— V času postenja morajo prenehati kaditi, piti alkohol, kavo, vsakršna poživila in zdravila.

— Posvetiti morajo veliko skrbi svojim telesnim deformacijam, ki so nastale zaradi nepravilne prehrane (celulitis, spremembe na koži...).

— Ob postenju se soočijo s problemom svoje požrešnosti in se naučijo novega koncepta prehrane in tudi samodiscipline.

— V skupinskem delu se poglobljamo vase z meditiranjem, razmišljamo tudi o bistvu življenja, o ustvarjalnosti.

— S pravilno organiziranim postenjem se človek iznebi produktov slabega izgorevanja in notranje umazanije. Podobno je, kot če nam bi v hudi zimi zmanjkalo kurjave, mi pa bi se radi ogreli, zato pokurimo vso navlako, ki se nam je nabrala pri hiši.

V Dravogradu sta bili do sedaj organizirani dve skupini postenja za zdravje. Prva skupina se je postila v mesecu februarju. Vanjo je bilo vključenih 25 ljudi. Vsi so program 14-dnevnega posta speljali do konca. V drugo skupino v mesecu marcu je bilo vključenih 35 udeležencev. Ena udeleženka je odstopila po tednu dni, druga pa po 12 dneh. Ostali so program speljali do konca.

(Nadalj. s 12. strani)

Na kratko predstavljamo program postenja

V program se lahko vključi vsakdo iz svojih nagibov. Prinese mi osnovne laboratorijske izvide, posnetek EKG, opiše mi prebolele bolezni in motiv, ki ga je pripeljal v postenje.

V uvodnem sestanku člani skupine prejmejo literaturo, ki jo bodo med postenjem prebrali. Prejmejo tudi navodila za 14-dnevno postenje in tabelo za vnašanje samoopazovalnih podatkov. Prav tako dobijo navodila za pisanje spisov in razmišljanj v času postenja. Osnova za izvedbo programa je redna, temeljita jutranja toaleta, telovadba, redno poklicno delo ter redna vsakodnevna hoja 1,5 do 2 uri.

Skupina se redno vsak dan sestaja, da člani izmenjajo izkušnje, poslušajo krajša predavanja in se pogovorijo o težavah, ki spremljajo postenje. Imajo tudi možnost konzultacije z vodjo skupine. Mimo teh srečanj ima vsakdo možnost, da se telefonsko poveže z vodjo skupine.

Do sedaj večjih težav med udeleženci ni bilo. Pojavljale so se manjše stiske, največkrat psihične narave. Te so po skupinskem pogovoru takoj minile. Splošno počutje je bilo ves čas izvajanja programa dobro. Ljudje, ki so se vključili v program izrecno zaželeni, so bili ob koncu 14-dnevnega postenja kondicijsko dokaj dobri in so zmogli bistveno več kot pred vstopom v program.

Preiskave, ki smo jih opravili, so pokazale, da nihče ni utrpel nikakršne škode, ampak so se pri večini vrednosti krvnih in serumskih parametrov celo izboljšale. Poprečno so udeleženci izgubili v 14 dneh po 10 kg telesne teže, suhi manj, debeli pa več. Udeleženci so poročali o nekaterih boleznih, ki so se jim pozdravile ali občutno izboljšale.

Po končanem 14-dnevem delu smo se še dobili na sestankih, vendar je problem v ponovnem organiziranju ljudi, da bi se kot skupina srečevali in drug drugega vzpodbujali v prizadevanju za drugačno, bolj zdravo življenje.

V prihodnjih skupinah bomo laboratorijske preiskave še razširili, kar bo potrebno predvsem zaradi raziskovalnega dela.

Torej, osnovni moment tega programa je, narediti nekaj energičnega za svoje zdravje, naučiti se zdravo živeti in v takem načinu tudi vztrajati. Program da udeležencem izkušnje o novem odnosu do hrane, o samozaščitnih mehanizmi in tudi nov odnos do lastnega zdravja.

Tu moramo ponovno povedati, da je postenje naraven pojav, ki spremlja človeka skozi zgodovino in ima veliko manj ali nič sestavljene diete.

Ob pomanjkljivi prehrani organizem ne more vključiti vseh zaščitnih mehanizmov in pride zato prej do okvar zdravja.

Večina udeležencev, ki je imela probleme z odvečno telesno težo, je povedala, da so doslej poskušali že z različnimi dietami, da je pa bilo to delo sedaj v skupini najenostavnejše in, da so ga z intenzivnim programom z lahkoto in uspešno zmogli. Veliko zdravstvenih delavcev je še vedno do tega dela zelo skeptičnih, vendar so vsi komentariji doslej izhajali iz nepoznavanja programa.

Menim, da bo v sedanjih ekonomskih razmerah postala skrb za zdravje vsakega posameznika še kako potrebna. Do sedaj je namreč bolezen pogostokrat pomenila prednost pred zdravjem.

dr. Franc HEBER

NAŠI JUBILANTI

V mesecu juliju praznujejo svoje jubileje

10 let delovne dobe

Danica BERČIČ, TP Prevalje
Spasoje JOVIČ, Nova oprema
Ivica MEH, TOK Ravne
Anastazija MIKEC-MALEK, TP Pameče
Cvetka MITROVIČ, Nova oprema
Mirko MRAVLJAK, Žaga Otiški vrh
Andreja PEČOLAR, TP Pameče
Milan PENŠEK, TIP Otiški vrh
Danica ŠPILER, Gozdarstvo Radlje
Darinka ŠTUMPF, TP Pameče
Anton VIRTIČ, Gozdarstvo Črna
Breda ZALOŽNIK, DSSP
Mirko ZALOŽNIK, Gozdarstvo Misli-

nja
Marjan ŽVIKART-Gradnje

20 let delovne dobe

Janez GODINA, BP
Roman KOGELNIK, TOK Ravne
Pavlina RAZGORŠEK, Nova oprema

30 let delovne dobe

Marija KOS, Nova oprema
Relika KREUH, Interna banka
Adi PRIMOŽIČ, Nova oprema
Tone MODIC, TOK Radlje
Filip MOKINA, Gozdarstvo Črna
Ivan TISNIKAR, Nova oprema

35 let delovne dobe

Bernard RUTNIK, Nova oprema

Usposabljanje delavcev v TSP Radlje — Podvelka in Nova oprema Slovenj Gradec

Usposabljanje delavcev v TSP Radlje-Podvelka in Nova oprema bo v jesenskem času. Program bo trajal tri mesece, vključeno pa bi bilo 114 delavcev iz TSP in 40 iz Nove opreme. Delavci bi se usposabljali za H. oziroma III. stopnjo zahtevnosti v lesarski, tapetniški, skladiščni in transportni stroki. Smoter usposabljanja je boljše delo količinsko in kvaliteto, predvsem za proizvodnjo lamelnih vratnih kril. Tržišče v zahodni Evropi je vedno bolj zahtevno in izdelki morajo dosegati visoko kvaliteto. Z dodatnim usposabljanjem delavcev nameravamo dvigniti nivo kvalitete, saj nova spoznanja navajajo delavce k boljšemu delu.

Usposabljanje bomo izvedli s pomočjo skupnosti za zaposlovanje, kamor smo dali vlogo za sofinanciranje, prav tako pa bi bili finančno udeleženi tudi republiški rezervni sklad in občinski rezervni sklad ter lastna sredstva.

Za usposabljanje delavcev v TSP Radlje-Podvelka moramo zagotoviti 866.400.000 din. Od skupnosti za zaposlovanje pričakujemo 410.400.000 din, od republiškega rezervnega sklada 200.000.000 din, od občinskega

rezervnega sklada 200.000.000 din in lastnih sredstev 56.000.000 din.

Za usposabljanje delavcev TOZD-a Nova oprema bi skupaj potrebovali 411.265.400 din za usposabljanje 40 delavcev. Skupnosti za zaposlovanje smo naslovili vlogo za finančno pomoč v višini 200.000.000 din, republiški rezervni sklad 80.000.000 din, 80.000.000 din občinski rezervni sklad in 51.265.400 din lastnih sredstev.

V letošnjem letu želimo usposobiti tudi 18 delavcev v TOZD Žaga Mislinja za dela na lupilni liniji. Tudi za to usposabljanje se bomo povezali s skupnostjo za zaposlovanje glede sofinanciranja ter črpali sredstva iz sklada rezerv.

Z usposabljanjem delavcev zvišujemo kvaliteto izdelkov, storilnost in ne nazadnje tudi socialno varnost delavcev, saj jih je z uspešnim usposabljanjem mogoče tudi razporediti na sorodna dela, torej se njihova delovna zmožnost poveča. Delavec, ki ima širše znanje je za delovno organizacijo prav gotovo bolj zanimiv, saj od njega lahko tudi več pričakuje.

Miha PUŠNIK

MOJI VTISI IZ DELOVNE PRAKSE

Težko je oditi na delo v delovno organizacijo, katere ne poznaš, ali v kateri še nikoli nisi delal.

S težkim srcem sem se prvega dne odpravila na delo, saj v Lesni Slovenj Gradec še nikoli nisem bila, še manj pa v njej delala. Pripadam pa lahko, da sem o njej že veliko slišala, saj svoje dobro poslovanje predstavlja z reklamami po televiziji, po radiju, njihove reklame lahko najdemo v vsakem slovenskem časopisu in v raznih Lesninah katalogih, katere izdajajo, da se predstavljajo s svojimi proizvodi.

Najbolj me je razveselilo dejstvo, da smo mladi praktikanti v tej delovni organizaciji dobrodošli, saj smo vsepovsod naleteli na prijazne, nasmejane obraze, polne dobre volje, pripravljeni so, da svoje znanje delijo tudi z nami.

Uslužbenci v kadrovsko-splošnem in računovodskem sektorju so se po svojih najboljših močeh potrudili, da nam pokažejo in ra-

zložijo vsaj delec tistega, kar delajo. Ves potek dela smo si lahko zabeležili, prav tako pa smo dobili tudi potreben material za dnevnik, katerega moramo napisati, da predstavimo neko delovno organizacijo.

Veseli me tudi, da so za nas vedno naši kakršnokoli zaposlitev, čeprav smo v pisarnah delali prvič, v ekonomski šoli pa imamo le dva predmeta, ki se s tem ukvarjata, to je gospodarsko poslovanje s korespondenco in priprava na delovno prakso.

Prejšnje nezaupanje in strah sta že prvi dan minila, saj smo z veseljem ugotovili, da so udeleženci v Lesni z našim delom zadovoljni in da smo jim tudi v manjšo pomoč. To pa menim, da je mlademu človeku v velikoto uteho pri nadaljnjem delu!

Z letošnje delovne prakse v delovni organizaciji Lesna sem zelo zadovoljna in si želim, da bi se lahko še kdaj vrnila v Lesno Slovenj Gradec.

Simona KAMNIK

Dr. STANKO STOPORKO, DOBER DAN!

»Takole za kakšno urico si boste vzeli čas, dr. Stoporko, kadar ne boste preveč utrujeni...« sem ga nagovoril.

»Jaz nikoli nisem utrujen.« je vljudno odgovoril in že sva sedla. Še prej sva si ob Pirševem domu v Mislinji ogledala novo športno igrišče, ki ga že porašča komaj vznikla posejana trava. Zdaj, ko je dom spet pri Železniškem gospodarstvu kot nekoč, doživlja novo notranjo preureditev in prav tako prenovo svoje okolice. Tu bo lep in velik travnat prostor, ki bo služil različnim namenom: vsakoletnim ogljarskim večerom in podobnim turističnim prireditvam, ki jih prireja turistično društvo Mislinja, gledališkim predstavam, najpogostejše pa seveda športnim prireditvam. Dr. Stanko Stoporko se nasploh najraje pogovarja o športu, o mislinjskem telovadnem društvu Partizan, ki mu je takorekoč oče. O njegovih začetkih in uspehih mi je pripovedoval tako podrobno in zavzeto, da sem mu komaj prestavil kretnico, da je zapeljal iz športa na moje tirnice. Želel sem izbrskati iz njega nekaj o njegovih minulih tridesetih letih, odkar je v Mislinji zdravnik, uspešen organizator, deloven, opazen, spoštovan...

»Z dekretom so me leta 1958 poslali iz Maribora v Mislinjo, kjer sem za dr. Vladom Weingerlom prevzel ambulanto,« pove. Še zdaj mu zastre obraz nekaj megličastega, ko se spomni, kako klavrno se je takrat počutil v tem novem okolju. Do nobene hribovske domačije ni bilo ceste, samo steze in kolovozi. Dve do tri ure je bilo na eno stran do najvišje kmetije na Pohorju. V sili so ga klicali tja do Zreč, snega pa do pasu, noč... Ko mi je pripovedoval o tem svojem začetnem delu v Mislinji, so njegove uvodne besede: Jaz nikoli nisem utrujen, v meni spet oživele. Pravzaprav je to izzvenovalo skozi vso najino kramljanje.

Obiskovati bolnike po dolini, ob katerem koli času, ni bilo za njega, nobeno naporno delo. Po ravnini je šlo s kolesom, a kaj, ko je je okrog Mislinje tako malo. On pa doma z Brezij pri Poljčanah, kjer je največja strmina komaj kakšen večji grič. Dve leti, kot je pisalo na dekretu, se je sprijaznil ostati, saj si takrat kraja svojega službovanja tudi ni mogel izbirati. Motilo ga je tudi to, ker sta bili mladini edino razvedrilo sobotna in nedeljska kino predstava ter biljard po zakajenih gostilnah.

Kot predvojni prvogimnazijec na Pruju je v teku na sto metrov vedno zmagoval. Vse je šlo z lahkoto. Pravi, da ga še veter ni dohiteval. Ko pa so prišli potem na šolo nemški profesorji in z njimi politična mladinska organizacije Hitlerjugend, je štrajkal. Tekel je enkrat dalj časa, zaradi česar ga pri Hitlerjugendu niso marali, on pa njih ne.

Bolj zdravo življenje mladih Mislinjč-

nov je videl v osnutku športnega društva. Pomagali so mu slovenjgraški Vinko Cajnko ter domači gozdarji kot so Franc Blatnik, Ivan Fortin, Ivan Lekše, Maks Nabernik in še nekaj drugih. Prvega maja 1960 so ustanovili mislinjski Partizan, brez telovadnice, brez kakršnega koli igrišča in seveda brez denarja. Zastavil je svojo dušo in za šeststo takratnih dinarjev naročil buldožer, ki je pod osnovno šolo Rada Iršiča zril teren za prvo igrišče. Leta 1964 so ga že slovesno odprli. »To je bila velika manifestacija za Mislinjo in vso njeno širšo okolico,« pove dr. Stoporko in ob misli na ta dogodek postane očitno za 25 let mlajši. Govori tako vznemirjen o tistem letu, da me, sam ne vem kdaj, spet vsega spelje na svoje tirnice in že sem v njegovem športnem vagonu.

»V atletiki smo takrat odkrili Branka Vivoda, ki si je pozneje priskadal naslov balkanskega prvaka pri skoku v višino.

V odbojki smo prodrli v drugo republiko ligo, v kegljanju na ledu oziroma metu kegljev na daljavo pa so Mislinjčani danes državni prvaki. Udeležujejo se tekmovanje na evropskem in svetovnem prvenstvu, kjer so med Jugoslovani vedno najboljši. Na teh tekmovanjih so do danes osvojili že štiri kegle. Samo eden stane zdaj milijardo in pol starih dinarjev. Vse to našteva v lepem zaporedju in s tako športno naglico, da mu komaj sledim, zraven pa seveda že pomišljam, kako mu kretnico čim manj opazno predstaviti, da bi ga spet zvabil v moj vagon.

Vem, da se zanima za arheologijo in zgodovinska dogajanja v Mislinji. »S športom je bilo včasih v Mislinji pač tako kot v vsaki pohorski vasi,« napeljujem »nikjer kaj posebnega. Kmetje so zganjali svoj šport z delom po polju in gozdovih, delavcev pa je bilo včasih malo. Škoda, da danes še malokdo ve za znamenite fužine, ki jih je pred dvesto leti imel v Mislinji baron Žiga Zois.«

»Da, že takrat, ko je imel tu Žiga Zois svojo železarno, so delavci med odmorom, tam zadaj za fužinami, kegljali. Tako ima kegljanje na ledu tu pri nas najdaljšo tradicijo. Zime so tu v Mislinji dolge in snega vedno preveč. Zato smo takrat pri Partizanu ustanovili tudi smučarski klub, ki pa se je danes osamosvojil. Senčna lega pod Nužejem je kar izzivala postavitev smučarske skakalnice. Mladen Mrmolja je bil takrat na naši šoli učitelj telovadbe. Kar sam je izdelal načrt za manjšo smučarsko skakalnico in tudi sam prvi skočil pa seveda tudi prvi padel. Leta 1965 smo že imeli državno prvenstvo za člane. Zdaj se je osamosvojila tudi odbojkarska sekcija, pri Partizanu pa so še mali nogomet, kegljanje na ledu, karate, kolesarjenje, košarka, aerobika ter rekreacija v telovadnici. Prav tako je bilo pri Partizanu

Dr. Stane Stoporko

spočeto tudi planinsko društvo in šahovski klub.«

Nikakor mi ne uspe iskrivega moža oddaljiti od razmišljanja o športu. To bi tudi ne bilo prav, saj je uspel svoj kraj v tem pošteno razgibati. »Na republiškem tekmovanju za najboljšo krajevno skupnost v rekreaciji je naša vedno pri vrhu, v občinskem merilu pa vedno prva,« nadaljuje in že telovadiva naprej.

Eno od življenjskih načel dr. Stoporka je: Kakršno koli nalogo opraviti čim prej. Ob delu si je zadal nalogo, ki sploh ni bila enostavna: Čim prej opraviti specializacijo iz splošne medicine in jo je v desetih semestrih študija tudi v kratkem času opravil. Pri tem mu odlično služi njegov izreden spomin. »Včasih sem si zapomnil vse, kar sem enkrat prebral,« pove. »V enem letu sem, takoj po vojni, opravil z odliko tri razrede gimnazije. Nasploh mi je dobro šla matematika in me skoraj pripeljala med geodete. Mikalo me je tudi pravništvo.«

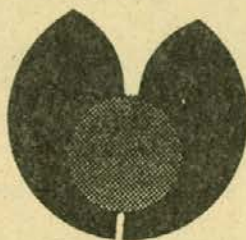
»In zakaj ste se odločili za medicino?« poprašam.

»Proti koncu vojne sem bil že v tistih letih, da sem se znašel na zapadni nemški fronti. Bil sem bolničar. Nad Münchnom so Angloameričani 6. januarja 1945 opravili bombni tepih, ki sem ga, sam ne vem kako, preživel, okrog mene pa je bilo v hipu mrtvih 160 ljudi. Reševal sem jih in jim pomagal, komur sem seveda še mogel. Najbrž je ta apokalipsa seveda v meni nekaj, kar me je pozneje pripeljalo v medicino.«

Svobodo je dr. Stane Stoporko dočakal v ujetništvu. Strpali so ga v taborišče Šalome ob Marni v Franciji. Tri tisoč Slovencev je bilo takrat tam, pravi. »Do kaptulacije je še kar nekako šlo,« nadaljuje. »Ko pa smo zvedeli, da je vojne konec in da je svobodna tudi naša Jugoslavija, smo prvi dan razobesili transparente: Mi smo Titovi, Tito je naš! Zapadne osvoboditelje je to tako razjezilo, da so nam dali za kazen le 600 kalorij hrane na dan. Drugi ujetniki, pravi Nemci in hitlerjanci so bili siti in nosili pod pazduho cele štruče kruha, mi pa stradali, da sam bog pomagaj. Takoj smo organizirali močan pevski zbor, skoraj vsi jetniki smo bili v

KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC
KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja me-
sečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec
in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni
del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednika
Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska
cesta 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo,
telefon 842-341.

Tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta
14, 62000 Maribor, 1989.

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO VII — ŠTEVILKA 7

JULIJ 1989

POŠTNA PLAČANA

BREME, KI GA KMETIJSTVO NE MORE NOSITI SAMO

Izredno težka gospodarska situacija v kmetijstvu, ki je nastala za-
radi cenovnih neskladij, se najmočnejše odraža v živinoreji. Srednjero-
čni in dolgoročni plan kmetijske proizvodnje v občini Ravne na Koro-
škem predvideva osnovno panogo živinorejo, kar je glede na naravne
danosti in možnosti tudi edina prava usmeritev.

Zaradi izredno visoke in hitre rasti stroškov prireje mleka in mesa
pa se postavlja vprašanje ekonomske upravičenosti take proizvodnje.

Poudariti moramo, da se kmetijski proizvajalci zavedamo pom-
embnosti preskrbe prebivalstva, toda menimo, da nismo dolžni nositi
bremena odlivanja dohodka zaradi negativnih cenovnih razmerij in
zgrešene agrarne politike naše države.

V občini Ravne kmetijstvo s 3 milijoni litrov tržnih viškov mleka v
celoti pokriva potrebe po konzumnem mleku; s 360 tonami prirejene
žive teže pitancev pa pokriva ca 45 % potreb po svežem govejem me-
su.

Naravne možnosti omogočajo nekajkratno povečanje proizvodnje
hrane, toda negativna ekonomska gibanja, splošna gospodarska in po-
litična situacija, neustrezna agrarna politika itd., preprečujejo intenzivi-
ranje kmetijske proizvodnje in onemogočajo stroki, da uveljavi svoje
znanje.

Realnost takšnega razmišljanja dokazujejo naslednji podatki:

1. Jugoslavija je edina evropska država, ki uvaža mleko in svinjino.
2. Države z razvitim kmetijstvom in tržnim gospodarstvom dajejo v
obliki subvencij svojemu kmetijstvu 50 odstotkov vrednosti celotne
kmetijske proizvodnje.

Jugoslavija bo dala, če bo sprejet predlog ZIS nekaj več kot 14
odstotkov.

3. Gibanje cen v začetku leta 1989 v primerjavi s cenami v začetku
leta 1988:

— mineralna gnojila	10 × dražja kot leta 1988	
— dizelsko gorivo	6 × dražje kot leta 1988	
— kmetijska mehanizacija		
in rezervni deli	8 × dražji kot leta 1988	
— cene osnovnih kmetijskih proizvodov	od 3—4,5 × dražji kot leta 1988	
4. Cena mleka in žive teže pitancev (l. kl), ki jo je dosegla TZO		
»TRATA« PREVALJE:		
JANUAR 1988	JANUAR 1989	INDEKS
MLEKO 348 din/l	1054 din/l	302
PITANCI 1356 din/kg ž. t.	5780 din/kg ž. t.	426

Izračun izpada dohodka pri prireji mleka 1989

Lastna cena	januar 1989 = 1661
dosežena prodajna cena	januar 1989 = 1053
negativna razlika	= 608 din/l

Izpad dohodka

a) lastna proizvodnja	800.000 l × 608 = 486.400.000 din
b) zadružna proizvodnja	2.200.000 l × 608 = 1.337.600.000 din
skupaj	1.824.000.000 din

Izpad odhodka je izračunan na predpostavki, da ostane celo leto
enaka negativna razlika v višini 608 din/l mleka.

5. Zavarovanje krav (195 glav)

PREMIJA 1988	PREMIJA 1989	INDEKS
10.617.750	166.262.265	1565

— Za plačilo zavarovanja krav bi morali prodati 33 krav.
— Za plačilo premije v letu 1988 smo morali namolsti 30.510 l
mleka (proizvodnja polovice meseca), za plačilo premije v letošnjem le-
tu pa 157.744 l mleka (proizvodnja skoraj treh mesecev).

S temi primeri smo želeli prikazati nenormalno dvigovanje stro-
škov živinorejske proizvodnje in izrazito počasnejšo rast cen naših
proizvodov.

Ob takšnih gibanjih bi najbrž še tak idealist težko trdil, da kmetijci
radi »jamramo« in da neupravičeno pesimistično gledamo na razvoj in
perspektivo kmetijstva.

In kar je najvažnejše: slaba akumulativnost, neustrezna kreditna
politika, nepriznavanje posebnih pogojev kmetijske proizvodnje, poru-
šena cenovna razmerja v škodo kmetijstva lahko že v bližnji bodočno-
sti zahtevajo velik davek od nas vseh.

Nisem najbolj prepričan, da se resnično zavedamo, kaj pomeni
odvisnost preskrbe prebivalstva s prehrano od drugih držav.

Norveška ima resne pomisleke vstopiti v EGS, pa čeprav ima la-
stno proizvodnjo hrane 2 × dražjo kot države EGS.

Boji se, da bi konkurenčno kmetijstvo držav Evropske gospodar-
ske skupnosti uničilo njeno lastno.

LE ZAKAJ TAKO RAZMIŠLJAJO????

VLADO GORENŠEK

Silaže bo dovolj, foto, J. Krevh

Pašne skupnosti v občini Dravograd

Pretežen del občine Dravograd uvrščamo v hribovito območje, del pa celo v gorsko, saj se Ojstrica in Košenjak dvigata že nad 1000 m nadmorske višine. Pogoji za poljedeljsko proizvodnjo so tudi zelo slabi, zato glavni del kmetijskih površin pokrivajo naravni in sejani travniki in pašniki. Velik nagib terena je glavni razlog, da so travne površine slabo negovane in tudi slabo izkoriščene. Vsekakor ne dajejo takšne proizvodnje, kot bi jo morale.

Do nedavna je paša veljala za ekstenziven način rabe travnine. Raziskave zadnjih 15 let v številnih deželah pa so pokazale, da je mogoče na pašnikih dosegati zelo intenzivno živinorejsko proizvodnjo (npr.: prirast 1,2 kg/dan pri mladih govejih pitancih na paši).

Seveda pa mora biti sistem paše urejen.

Paša je najcenejši način rabe travnine, zato je tudi najcenejši način krmljenja živine poleti. Živali na paši si s hrano same postrežejo, zato odpadejo stroški košnje, spravila krme in krmljenja. Izguba hranilnih snovi je najmanjša. Dobro znani so tudi ugodni vplivi paše na zdravstveno stanje živali. Z zadostno obtežbo pašnih površin v hribovitem svetu pa preprečujemo zaraščanje kmetijskih zemljišč.

Zaradi vseh teh znanih dejstev je bil leta 1983 na pobudo pospeševalne službe pri KKZ TZO »ODOR« Dravograd s pomočjo kreditov urejen prvi skupni pašnik TRATINEK na Ojstrici. Ta pašnik se razprostira na 27 ha združenih zemljišč, na njem pa se pasejo plemenske telice in goveji pitanci osemih kmetov, kooperantov zadruga.

Nato so se leto za letom ustanovljale nove pašne skupnosti, tako da jih je sedaj že osem. V večini primerov uredita skupen pašnik dva sosednja kmeta, da zadostita določenim pogojem, katere je potrebno izpolnjevati za uveljavitev nepovratnih sredstev za ureditev pašnika, ki jih dodeli po predloženem investicijskem programu in ureditvenem načrtu Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti Slovenije. Skupen pašnik mora dosegati najmanj 10 ha površin v enem kompleksu, kar pa je razlog, da manjše kmetije nimajo možnosti za uveljavljanje ter sredstev.

Združevanje zemljišč je prav tako oteženo, saj kmetije v obliki celkov med seboj ločuje gozd.

PREGLED IZKORIŠČENOSTI PAŠNIKOV V PAŠNI SEZONI 1988 KKZ TZO »ODOR« DRAVOGRAD

Naziv pašnika	št. proj.	velikost	leto finan- ciranja	raba pašnika telice	pitanci	št. paš. dni	skupna teža črede	prir. kg/dan žival.	skup. prir. črede
TRATINEK	10	27	1983	35	30	139	16250	0,50	4550
VRATERNIK				7	14	132	7350	0,60	1610
HRASTNIK	142	24,5	1984	28	1	165	7250	0,55	2610
KUREJ	208	15	1985	12	8	170	6350	0,54	1836
KOZJI VRH	254	18	1985	12	20	138	10240	0,54	2310
DURNIK	255	12	1985	12	11	163	8050	0,51	1915
POŽEG	362	11	1986	10	9	148	4750	0,54	1520
URBAN	455	14	1987	9	8	161	4760	0,50	1370
DESETNIK	454	16	1987	14	6	171	5800	0,57	1950
SKUPAJ:		137,5		139	107	1387	70800	0,54	19741

V tabeli so zbrani podatki lanske pašne sezone, ki pa se v površinah in skupnem št. živali na paši bistveno ne razlikujejo od letošnjih. O št. pašnih dni, dnevnem in skupnem prirastku pa bomo govorili na koncu letošnje pašne sezone.

Prirastek je bil v lanskem letu precejšen, čeprav bi lahko bil z nekoliko večjo obtežbo na nekaterih površinah še večji (1—1,5 GVŽ/ha).

Ustanovljajo se še štiri nove pašne skupnosti BAUH, HANŽEJ, KRŽ in ČREPIČ.

Če bodo dela normalno potekala, se bo polno št. živali na novo urejenih pašnikih pričelo pasti v naslednji pašni sezoni.

R. B.

Dogon živali na pašnik Tratinec, foto: Janko Osojnik

Živina na pašniku Kozji vrh, foto: Janko Osojnik

Nezaželene vrste rastlin v ruši

(Nadalj. s prejšnje številke)

na osnovi asulana (ASULOX), ki je selektiven za detelje in trave. Uporabljamo tudi diklorbenil (CASURON GRANULAT), ki ga trosimo v srce plevla s pomočjo votlih palic. V zadnjem času se vedno bolj uspešno uporablja pripravek, ki je uporabljen tudi v strnih posevkih STARANE 250 EC.

Priporočamo, da ga lokalno apliciramo v 0,1 % koncentraciji. Za škropljenje uporabljamo ročno nahrbtno škroplilnico (SOLO, CP-3) z vgrajeno herbicidno šobo (špranjasta šoba s katero dosežemo razmeroma enakomeren nanos škropiva). Enako velja tudi za ostale pripravke, če jih apliciramo lokalno, da uporabljamo ročno nahrbtno škroplilnico. Pripravek Starane 250 EC uniči celo rastlino, ta se po nekaj urah povesi, pozneje propade. Najprimernejši čas za aplikacijo herbicidov je, ko ima ščavje dovolj razvito listno rozeto, nima pa še formiranega centralnega stebela ter da vsaj nekaj ur po aplikaciji ne dežuje. Zaželjeno je, da je temperatura zraka vsaj 10–15 °C, ob hudi vročini in pripeki ne škropimo. Odmerke v kg na ha pripravka oziroma koncentracije v % odmerjamo po navodilih proizvajalca pripravka (v trgovini zahtevajte navodilo o uporabi pripravka). Pri vseh naštetih herbicidih je treba upoštevati karenco — čas, ki mora priteči od škropljenja do ponovne paše. Ka-

renca za prej naštete pripravke je okrog 21 dni. Če travo siliramo ali sušimo, lahko kosimo tudi prej, predvsem pri uporabi pripravka Starane, ki hitro uniči plevelno rastlino. Prazna mesta je priporočljivo zasejati z deteljami ali travami tako, da kaliva semena plevla, ki so v zemlji ali jih prinese veter, se ne morejo tako hitro razviti s tem pa tudi izboljšamo sestav ruše.

Ker so gospodarstva različno uspešna pri preprečevanju oziroma uničevanju ščavja, smo v Šmartnem pri Slovenj Gradcu na kmetiji Kresnik, skupaj z Inštitutom za hmeljarstvo in pivovarstvo Zalec, organizirali sredi meseca maja demonstracijski ogled parcel, kjer se je ščavje zelo bohotilo. Odmerjene so bile tri parcele v velikosti 3 arov, kjer je bila izvedena aplikacija treh različnih pripravkov. Na prvi parceli je bil apliciran pripravek ASULOX, po čez, v odmerku 5 l/h ter ustrezno količino vode 300–400 l/ha. Na drugi parceli je bil apliciran herbicid ANITEN MPD v 0,5 % koncentraciji. Herbicid je bil apliciran lokalno. Tretja parcela je bila poškropljena s herbicidom STARANE 250 EC v 0,1 % koncentraciji. Starane je bil apliciran lokalno. Ogled, skupno s kmeti, smo opravili 20 dni po škropljenju. Na parcelah, kjer sta bila aplicirana Starane in Aniten MPD so rastline že odmrle. Na parceli, ki je bila škropljena z Asuloxom, je bilo šele opaziti

rahlo rumenenje plevelnih rastlin, pa tudi trave in detelje so bile prizadete.

Opaziti je bilo, da Asulox dosti počasneje deluje, kot pa Starane oziroma Aniten MPD.

Na nekaterih naših pašnikih pa se pojavljajo plevli iz vrst trav. Zapleveljenost opazimo predvsem po velikih pašnih ostankih. V to skupino plevelov spada tudi rušnata masnica (*Deschampsia caespitosa*).

Ta plevel najpogosteje najdemo na težkih glinastih premalo zračnih tleh z visoko podtalnico. Kot krma je brez vrednosti, saj je zaradi močno gredljatih in navzgor raskavih listov za pašo neprimerna. Poleg tega vsebuje veliko silicija, ki poškoduje sluznice v prebavilih in pospešuje obrabo zob pri živali.

Zatiranje rušnate masnice je težko. Najprej je treba odvesti presežek vode s pašnika. Preprečiti prekomerno gaženje živine. Na intenzivno gnojenje (večji odmerki dušika) tudi rušnata masnica reagira z boljšo rastjo. Poleg tega spomladi začne rasti zelo zgodaj, zato zatiranje s čim bolj zgodnjo rabo ni uspešno.

Širjenje te rastline lahko preprečimo le z zelo gosto rušo, ki pa jo dosežemo samo s pogosto rabo in vzdrževanjem nizke ruše. Od ozelenitve do latenja se rušnata masnica razvija bolj počasi, zato jo večkratna izguba listja prizadene v razvoju. Lahko pa jo zatiramo posamično z nahrbtno škroplilnico z enim od selektivnih herbicidov FUSILADE SUPER v 0,5 % koncentraciji ali TARGA v 0,25 % koncentraciji. Uporabljamo lahko tudi totalni herbicid (RAUNDUP, GLIKOPIN).

Vsak od omenjenih načinov zatiranja rušnate masnice je najučinkovitejši poleti, takrat ko ta plevel oslabi zaradi občasnih suš.

Marija PLAZOVNIK, ing. agr.

Predelava mleka za domačo porabo

Zanimanje za domačo predelavo mleka je vedno večje, posebno na področjih, kjer se ni organiziranega odkupa mleka. Tako smo si v aktivu kmečkih žena v okviru izobraževanja zastavile program, ki poleg predavanj in strokovne ekskurzije zajema tudi seminar in kmetijsko šolo iz Kranja tudi izvedle.

Enodnevni tečaj je potekal dne 26/4-89 v hotelu Planika v Crni. Udeležilo se ga je 12 kmečkih žena iz Črne in Mežice. Poleg splošnega znanja o mleku in mlečnih izdelkih, so žene pridobile tudi praktične izkušnje o predelavi mleka v sir. Sir, ki so ga izdelale, je bil tipa »TRAPIST«. Sama izdelava pa je potekala po naslednjem receptu:

1. higiensko pridobljeno mleko (najbolje del mleka od večerne in del mleka od jutranje molže)

2. mleko segrejemo na 32 °C,

3. v majhni količini vode raztopimo sirišče (navodilo na steklenički). Koagulium — usirjeno mleko mora biti čvrsto, ostro in naj lomi ob prerezu z nožem. Usirjanje traja 30–35 minut;

4. koagulium razrežemo na pasove širine 2 cm, nato jih razdrobimo v sirova zrna, velikosti graha.

5. sirova zrna pustimo mirovati 15 minut, da se usedejo. Rahlo premešamo in ogrejemo na 40 °C,

6. **sušenje zrna** — enakomerno mešamo 30 minut zmes, da je zrno suho. V roki oblikovani svaljek sira preko prsta počasi prelomimo in ga nato lahko ponovno zdrobimo na posamična zrna.

7. **izdelani sir** (sirno zrno) se naj kakšno minuto useda. Odstranimo večji del sirotke.

Preostalo vsebino stresemo v pripravljeno oblikovalo, v katerega smo dali čist bombažni prt. Med sirova zrna ne sme priti zrak. Sirno pogačo prekrijemo s prtom in obložimo s pokrovom. Obtežimo jo s približno 5 kg teže na vsak kilogram sira. Po 20 minutah sir obrnemo, prt ožmemo in ga ponovno zavijemo in obtežimo. Stiskanje naj traja 2–3 ure, glede na odtekanje sirotke.

Prostor, kjer sir izdelujemo in stiskamo mora biti topel, temperatura naj bo najmanj 20 °C.

8. soljenje

Če sira nismo solili v testu, ga solimo po stiskanju. Solimo ga lahko na dva načina: — na suho: sir s soljo potresemo po površini in natremo obojno stran. Naslednji dan ponovimo. Večje hlebe solimo še drugi in tretji dan. — v slani vodi: slanica naj bo 20 %. Na 8 litrov vode damo 2 kg soli in tekočino prekuhamo. Ko je sol v vodi raztopljena, slanico ohladimo na 10–15 °C in damo vanjo sir. Sir, ki plava v slanici, po površini dodatno nasolimo in sicer toliko, kolikor sir sprejme sol.

9. Zorenje sira

Sir na polici osušimo. Prostor, kjer zori sir, naj ima temperaturo 12 do 16 °C in nekoliko višjo vlažnost (80 % relativne vlage). Sir 2 × tedensko obračamo in po potrebi obrišemo s krpo, namočeno v slani vodi. Sir naj leži na suhih in čistih podlagah.

10. Doma izdelan sir doseže primerno zrelost v 4. do 6. tednih.

Za izdelavo sira potrebujemo naslednje pripomočke:

1. mleko

2. sirišče, sol

3. večjo posodo

4. siranski nož, bombažni prt, oblikovalo

5. termometer

Za 1 kg sira je potrebno ca 10 l mleka.

Modele in termometre je možno nabaviti na naslovih:

Model oziroma oblikovalo

KRIŽANEC France

Alchom RUŠE

Mariborska 5

Termometri

SANOLABOR

LJUBLJANA

Cigaletova ulica

AMALIJA CEKLIN

STATO SRCE

*Dežek pada v gluho noč,
za oknom luč gori,
mlado dekle joče se,
srček jo boli.*

*Dežek pada kakor solze,
dekle si ljubega želi,
a on je daleč v tujem kraju,
se nazaj mu ne mudi.*

*Dežek pada v svetlo jutro,
za oknom še luč gori,
na postelji pa mlado dekle
večni sen mirno spi. Florentyna*

Povojna generacija kmetijskih strokovnjakov odhaja

Med tistimi kmetijskimi strokovnjaki, ki so se po letu 1985 upokojili po štirideset in večletnem delu v vse prej kot pa ugledni in spoštovani panogi našega povojnega gospodarstva, kmetijstvu in združništvu, je tudi obratovodja družbene kmetijske proizvodnje KKZ — TZO Ledina iz Slovenj Gradca, kmetijski tehnik IVAN KAŠNIK.

Ivan se je rodil 26. aprila 1929 pri Smolčniku, na kmetiji v Suhem dolu pod Uršljo goro. Nižjo kmetijsko šolo v Sentiurju pri Celju je končal v letih 1947—48. Po šoli se je zaposlil na tedanjem okraju Dravograd kot kmetijski referent. Z okraja Dravograd je prišel v tedanjo kmetijsko zadrugo Podgorje, od tam pa nazaj v Dravograd na takratno zadržno poslovno zvezo za referata za pesništvo.

V letih 1959 je do 1961 je končal srednjo kmetijsko šolo v Vrbju pri Žalcu. Kot kmetijski tehnik se je zaposlil v kmetijski zadrugi Slovenj Gradec. Tu je od leta 1969 pa vse do upokojitve, 16. maja letos, opravljal dela vodje kmetijskega obrata. Poleg tega, da je bil Ivan dober in sposoben kmetijski delavec, strokovnjak, je bil tudi izreden prijatelj in tovariš, ki vedno slovi po dobri volji.

Ivan Kašnik je znan ljubitelj narave, posebno naših planin. Je strasten lovec, ki najbolj uživa tedaj, kadar je v svojem elementu, to je v gozdu ali pa kje med stenami in prepadi Uršlje gore. Tako kot veselo družbo in prijatelje ima naš Kašnik rad tudi našo lepo slovensko, koroško, narodno pesem, za njo bi dal vse na svetu. Njegov smeh in njegova dobra volja sta nalezljiva in neuničljiva. Človek se v njegovi družbi dobro počuti.

Zaradi vseh teh lepih lastnosti mu najbrž tudi sedaj, v zaslužnem pokoju, ne bo preveč dolg čas. Kakor je znal premagovati težave, ki so nastajale med delom, tako bo tudi svoj pokoj znal polno živeti in ga uživati vse dni, kar jih ima še pred seboj.

Njegovi sodelavci v TZO Ledina in širše po vsej KKZ mu zato iz srca želimo in kličemo: »Še na mnoga zdrava in srečna leta, dragi Ivan!«

Rok Gorenšek

Ivan Kašnik in Rok Gorenšek

DROBNE ISKRICE

II. Srce pred zimo se zaklene
jesensko sonce ga ne otopli,
da ob dišečih novoletnih jelkah,
odprlo svoje skrivne bi poti.

IV. Portal za duše,
nesmrtno zroče
v Pompejev zadnji dan,
stoji kot najbolj trdna skala,
kot nemirni krater,

kot Mesaline sla...
dokler oblak iz skrinje zla,
ne uniči dušo duš
in ostane le blede nič,
sredi portala, ki ga ni...
Florentyna

VREMENSKI PREGOVORI ZA MESEC JULIJ

Če je drugi dan julija lepo,
tako do konca meseca bo.

Če je julij suh, bo vince sladko.

Če Cirila in Metoda dež pere,
orehe in kostanj z drevja obere.

Če se na sv. Alekša žito v kope sklada,
še isti dan popoldan v kope strela udari.

Aleks soparen in suh,
napravi si za zimo debel kožuh.

Če sv. Magdalena v dežju stoji,
dolgo slabo poletje preti (21. julija).

Če na Marjeto dež lije,
seno na travniku gnije.

Če na sv. Jakoba (25. julija) dežuje,
ostro zimo oznanjuje.

Jakobova ajda in Ožboltova repa je redko
kdaj lepa.

Ob Jakobu mora pšenica zoreti ali zgoreti.
Matevž ČARF

Pri Klančniku v Završah ni bila »ohcet« ampak prvo obhajilo malega Marka.

njemu in ko smo bili najbolj lačni, smo si zapeli. Doma so se razjokali, ko so me ob vrnitvi zagledali. To nisem bil jaz, bila je le nekakšna moja podoba, sicer pa samo še kosti povite v mojo kožo.»

Dr. Stoporko ne skrbi le za zdravje Mislinčanov. Že 25 let vodi v Slovenj Gradcu posvetovalnico za ženske. Posvetovalnica je ves ordinacijski čas polna. Vsaki ženski svetuje, pomaga pri njenih vsemogočih problemih, zdravi, vzgaja, tolaži. Pri vsem tem se zares nima časa prepustiti utrujenosti. Na odhod v pokoj sploh ne razmišlja, čeprav bi mu ga, po vsem, kar je povedal, in po vsej bogati sledi njegovega zdravniškega dela v Mislinji in Mislinjski dolini, zares privoščil. Naj bi ga dolgo užival in se prepustil vrsti svojih konjičkov, dokler je še zdrav tudi sam. »To pa ne,« pravi »človek mora delati, dokler le more. Zdravje je v delu in gibanju, v rekreaciji in ustvarjanju.« Njegovo razmišljanje o tem je skoraj nenavadno, kakšen bi celo rekel, da je narejeno, pa ni. Kakšen površnež, tisti, ki dr. Staneta Stoporka ne pozna dobro, ali ve premalo o njegovi predanosti svojemu poklicu in poklicni etiki.

Na alternativno medicino pa dr. Stoporko ne da nič. Ne verjame dosti v pomoč zdravnih rožic in tudi ne na učinke, danes tako pogosto omenjene bioenergije. »Alternativna medicina lahko pomaga nekaterim le s psihične plati, s strani avtosugestije. Pljučnice ne moremo ozdraviti z nobenim ajbišem in timijanom, treba se je lotiti z antibiotiki. Nevarno obolele organe je potrebno še pravočasno zaupati kirurgom. Z domačimi zdravili lahko stvari le zavlečemo, pri tem pa lahko postane bolezen že usodna,« pribije in poudari, da je potrebno za uspeh vsakega zdravljenja, na prvem mestu, zaupanje med bolnikom in zdravnikom. To pomaga k hitri diagnozi, medsebojno zaupanje pa daje bolniku tudi svojo avtosugestivno moč, da se svojih težav čim prej reši.

Zdaj, ko ga imam povsem na svoji strani in tako hitim z vprašanji, da ne moreva več nazaj k športu, mu navržem še vprašanje okrog našega življenjskega okolja, ki je vedno bolj na psu. V Mislinji ni danes nobene kemične industrije in velja v tem oziru za čist kraj, čeprav naravo v višjih predelih Pohorja že kar dobro načenjajo strupene primese v zraku, ki pripotujejo iz bolj oddaljenih dimnikov. Močno se strinja, da je življenje žive narave danes močno ogroženo in s tem tudi zdravje ljudi. »Vse to se odraža v vedno večjem porastu pljučnega raka, v boleznih srca in ožilja in podobno. Svojih ekoloških problemov se danes še vsi premalo zavedamo. Pri tem se moramo bolj potruditi z osveščanjem slehernika, saj je vendar zdravje vsakega odvisno od njegovega okolja in njegovih življenjskih navad. Danes počnemo veliko stvari, ki bi se jih lahko kljub vsemu temu izognili. Vedno več je, na primer, amputacij okončin, kar je posledica premalega gibanja. Vedno več je obolenj hrbtenice, ker smo prepogosto v avtu, na traktorju, pred televizorjem. Preveč se oddaljujemo od narave, ki pač zahteva za utrjevanje in

dolgo zdravo življenje gibanje in spet gibanje, pa v redu počitek in duševni mir.«

Spomnim ga na pogoste samomore pri nas, saj jih kronike beležijo v Sloveniji zadnji čas tudi po petindvajset v desetih dneh. Pri tem ni izvzet nobeden kraj. Kje je vzrok?

»Ljudje, predvsem mladi, imajo danes premalo pravih življenjskih ciljev. Ljudje se premalo potrudijo prisluniti drug drugemu v težavah, ki so pogostejše duševne kot materialne narave. Življenjske krize dobivajo vedno bolj raznotere obraze, medsebojni življenjski odnosi so marsikje preveč skrhani.«

Pomišljam, ali bi mu zastavil še eno vprašanje. Najraje bi mu ga ne, a vendar butnem: »Kot dolgoletni zdravnik, ste zagotovo mnogim pomagali na svet in tudi mnogim s sveta, ko vso vašo pomoč, vaše žrtvovanje, znanje in hotenje ter tudi današnje medicinske možnosti narava sprejema. Prva je za zdravnika zagotovo popolnoma drugačna, razveseljiva in vzvišena akcija, druga pa? ...«

»Naravna smrt ni trpljenje. Umreti v svojem domačem življenjskem okolju ni hudo. Trpljenje pa je seveda za svoje, ki

ostanejo sami, še posebno, če je bilo sožitje med odhajajočim in ostalimi dobro,« odgovori. Odgovori kot zdravnik, kot dober strokovnjak, ki mu človek mora in mu tudi verjame. »Sicer pa,« dostavi »seveda to doleti vsakega. Naš cilj pa je kljub temu vedno: Uspeti! To pa je tudi edini in prvi cilj vse medicine.«

Poslovila sva se pri treh brezah pred njegovo hišo. Sam jih je pred leti posadil, danes so že velike in lepe kot velikanski šopek. Ponosen je nanje. Ve, kaj je lepo. Iz skalnjaka izbrska rdečerjav grodelj. Prinesel ga je iz okolice ugaslih fužin zgoraj ob reki Mislinji. V skalnjaku je še mnogo zanimivih kamnov, za celo mineraloško zbirko. Še eno zbirko mi pokaže: tri omare albumov z znamkami iz celega sveta. S filatelijo se ukvarja že od svojega dvanajstega leta. Zna dojeti lepoto umetnosti. »Nikoli nisem imel možnosti za velike umetnine, pa sem zadovoljen z malimi. Tudi v taki sprostitvi je zdravje.« Rad mu verjamem, da v svojem pičlem prostem času najraje sprosti svoje misli pri čem lepem, med svojo družino in mnogimi prijatelji. Hvala lepa!

Andrej Šertel

Franc, Minka in Ciril Brodner, najstarejši slovenski trojčki držijo v rokah najmlajše trojčke iz družine Lesjak Saro, Mitjo in Nino

SREČALI SO SE SLOVENSKI TROJČKI

Slovenski tednik Jana je na Rogli pripravil prvo slovensko srečanje trojčkov. Za srečanje se je prijavilo 40 trojčkov iz vse Slovenije. Najmlajši trojčki, stari štiri mesece, so na srečanju bili Sara, Mitja in Nino iz družine Lesjak iz Miklavža na Dravskem polju, najstarejši, stari 63 let, pa so bili Franc, Minka in Ciril Brodner iz Završ pri Mislinji. Na sliki jih vidimo, kako v naročju držijo najmlajše trojčke.

F. Jurač

GASILKE IZ NOVE OPREME — PRVE

Medobčinsko tekmovanje gasilskih desetini je bilo letos, 17. junija v Slovenj Gradcu. Med ženskimi desetninami so dosegle prvo mesto naše gasilke iz Nove opreme in se tako uvrstile na republiško tekmovanje, ki bo 16. septembra v Kamniku. Čestitamo!

Uredništvo

KADROVSKE VESTI

PRIŠLI V TOZD: maj 1989

Priimek in ime — datum nastopa — naloge in opravila, ki jih bo opravljal — organizacija iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO ČRNA

Milanka Gvojič, 8. 5. 89, gozdarski tehnik, pripravnik, TP Pameče

TOZD ŽAGA VUHRED

Lilijana Sušek, 22. 5. 89, pripravnik, prva zaposlitev

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Kata Čolič, 8. 5. 89, pripravnik, prva zaposlitev

Goran Vasič, 29. 5. 1989, drobljenje odpadkov, iz JLA

TOZD TOVARNA STAVBENEGA POHIŠTVA RADLJE OB DRAVI

Smrečnik Bojan, 22. 5. 89, čiščenje okvirjev in krpanje, iz JLA

Alojz Verdnik, 22. 5. 89, stroj, na str. Holzma, iz JLA

TOZD TOVARNA IVERNII PLOŠČ

Jože Izak, 3. 5. 89, delavec na skl. lesa

Vinko Krajnc, 3. 5. 1989, delavec na skladišču lesa

Damjan Praznik, 3. 5. 1989, del. pri iverilniku

Anton Grešovnik, elektro vzdrževalec

Emil Lapajne, 12. 5. 89, kotlovničar

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Ivan Saldo, 5. 5. 89, gradbeni delavec, del. za določen čas

Faud Mekić, 5. 5. 89, gradbeni delavec, del. za določen čas

Omer Hasangaić, 11. 5. 89, gradbeni delavec, del. za dol. čas

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA SLOVENJ GR.

Peter Andrej, 22. 5. 89, izvajanje zahtevnih stroj. miz. del. iz JLA

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SL. GRADEC

Zdravko Korošec, 1. 5. 89, taksator-tehnik

DELOVNA SKUPNOST INTERNE BANKE SLOVENJ GRADEC

Lea Poglič, 1. 5. 89, pripravnik ekonomski tehnik, TOZD TSP Radlje

ODŠLI V MESECU: maju 1989

Priimek in ime — datum odhoda — dela, ki jih je opravljal — v katero organizacijo odhaja

TOZD GOZDARSTVO ČRNA NA KOROŠKEM

Avstus Camlek, 31. 5. 89, sekač, redna upokojitev

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI

Karli Dobnik, 6. 5. 89, mehanik, TOK Gozd. Radlje

TOZD ŽAGA MISLINJA

Stojan Likar, 6. 5. 89, čeljenje kratic, umrl

TOZD ŽAGA MUŠENIK

Filip Fortin, 1. 5. 89, varovanje stavb in okolice, starostna upok.

TOZD ŽAGA VUHRED

Vladimir Hartman, 15. 5. 89, zlaganje lesa, invalidska upokojitev

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Anton Velenšek, 10. 4. 89, izv. težjih sklad. del

Stjepan Cestar, 30. 4. 89, popravilo izdelkov

Milanka Gvojič, 7. 5. 89, zaht. kont. in embal., TOZD Gozdarstvo Črna

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Majda Vogrin, 24. 5. 89, pom. pri stroju II

TOZD TOVARNA STAVBENEGA POHIŠTVA RADLJE-PODVELKA

Janez Šiker, 11. 5. 89, stroj, na r. str., starostna upokojitev

Zlatko Prasnic, 18. 5. 89, upr. str. za izd. utorov, v JLA

Lea Poglič, 30. 5. 89, pripravnik, IB Lesna

TOZD TOVARNA IVERNII PLOŠČ OTIŠKI VRH

Anton Raško, 3. 5. 89, delov. vzdrž. obj., upokojitev

TOZD RADNJE SLOVENJ GRADEC

Boris Grabner, 14. 5. 1989, strojni tehnik, LEK Prevalje

TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Karel Ficko, 26. 5. 89, vodenje notr. transporta, invalid. upokojit.

TOZD CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE OTIŠKI VRH

Marjeta Lipovnik, 16. 5. 89, vodenje evidenc in prevzem

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA SLOVENJ GR.

Ernest Grah, 9. 5. 89, izvaj. zaht. ključ. del. upokojitev

Julijana Vuković, 2. 5. 89, zaht. šiv. tapet. mat., Prevant Slovenj Gr.

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SL. GR.

Mija Kac, 30. 4. 89, dipl. arhitekt

TOZD BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC

Dragan Jachimović, 12. 5. 89, vodja vgradnje I. v PI Beograd

TOZD	M	Ž	SKUPAJ
Gozdarstvo Slovenj Gradec	43	3	46
Gozdarstvo Mislinja	47	5	52
Gozdarstvo Črna	123	14	137
Gozdarstvo Radlje	108	24	132
TOK gozd. Slovenj Gradec	33	3	36
TOK gozd. Radlje	30	5	35
TOK gozd. Ravne	27	5	32
TOK gozd. Dravograd	14	3	17
Žaga Mislinja	42	5	47
Žaga Otiški Vrh	47	12	59
Žaga Mušenik	31	12	43
Žaga Vuhred	49	11	60
TP Prevalje	82	165	247
TP Pameče	129	148	277
TSP Radlje - Podvelka	176	183	359
TIP Otiški vrh	225	31	256
Gradnje Slovenj Gradec	59	7	66
Transport in servisi Pameče	117	15	132
Cent. les. sklad. Otiški vrh	41	4	45
Nova oprema Slovenj Gradec	186	157	343
Del. skup. Slovenj Gradec	74	115	189
Blagovni promet Slovenj Gr.	147	88	235
Interna banka Slovenj Gradec	4	32	36
SKUPAJ:	1834	1047	2881

EKOLOGIJA

Ekološko osveščanje gorenjskih učiteljic

Šele eno uro je od takrat, ko so nas, gozdarje iz Mežiške doline, zapustili udeleženci sindikalno strokovne ekskurzije prosvetnih delavcev iz škofjeloške osnovne šole »Ivan Grohar« in že držim pisalo v roki. Kot njihov spremljevalec poskušam takoj zabeležiti še sveže vtise z njihovega potovanja po naših gozdovih. Morda si kdo misli, da je takšna naglica samo zaradi prijetne družbe, ki nas je obiskala. Med nas gozdarje je prišel harem gorenjskih učiteljic. Dvainštirideset parov ušes je poslušalo naša razglabljanja o naši nekdanji prelepi, danes pa vse bolj ekološko zanemarjeni koroški krajini. Zelo vneto nas je poslušal, tokrat zelo priljubljeni gost, republiški gozdarski inšpektor Janez Ahačič. On je tudi pripeljal to žensko družino med nas.

Želel je, da bi njegovim prijateljicam na čim bolj enostaven način razložil, kaj gozd sploh je, kaj pomeni gozd koroškemu kmetu, kako ostaja naša meja prav zaradi našega kmeta in nas gozdarjev živa. Menil je, da bomo dosegli svoj cilj pri razglabljanju, če bodo učiteljice odšle s koroških bregov domov, da povedo učencem, mladim še nepokvarjenim in »uka željnim« glavam, kakšna prihodnost jih čaka, če bodo v okolici njihovih domačih krajev zaradi najrazličnejših škodljivih vplivov izgini gozdovi.

Trudili smo se in držali pesti, da bi bile vremenoslovceve napovedi za današnji dan napačne, a je bilo vse zaman. Že v Topli so se

okoli vrha Matjaževe Pece pričeli zbirati temni oblaki. Pregnali so kmeta Končnika, da je prenehal z zanimivim pripovedovanjem o življenju in delu na nadmorski višini 1250 m. Končnik je tudi lastnik velike površine gozda in gozd mu predstavlja socialno varnost.

Glasno grmenje in močna toča nas je pregnala v dolino. Ustavili smo se pri kmetu

Cvelbarju v Črni, da bi tovarišice, ki so prišle še iz »zdravega« Končnikovega gozda, spoznale, kako lahko zaradi industrijskega onesnaženja zraka v nekaj letih gozd izgine. Dreve v Cvelbarjevem lesu je zelo prizadeto, gozd je v razgradnji. Izginjajo tudi grmovne vrste.

Da pa nas ne čaka lepa prihodnost, če se

Foto: Andrej Šertel

Tudi koroške vode postajajo revne in onesnažene

Vsak dan srečujemo najrazličnejše ljudi ter znane obraze. Mnogi od njih se ti tako nehoti vtisnejo tako globoko v spomin, da potem zlepa ne zbledijo. Je to morda zaradi njihove posebnosti ali pa zato, ker znajo biti tako sproščeni, pristni in neposredni? Ribiči znamo to še kako dobro oceniti ter preceniti. Zato tudi nič čudnega, da smo se tako nehoti zapletli v klepet z Jožetom Skazo iz Slovenj Gradca. Štirindvajset let je že član Koroške ribiške družine, zadnji dve leti pa je tudi pomočnik gospodarja ribiške družine. In kdo ne bi bil bolj poklican, da spregovori o stanju voda na Koroškem kot ravno Jože, saj še kako dobro pozna življenje v njih in ob njih. »Kakšen je torej trenutni ribiški utrip v vseh tistih vodah, s katerimi upravlja Koroška ribiška družina?«

(Nadaljevanje z 12. strani)

ne bomo rešili virov onesnaževalcev zraka, so se Gorenjke lahko prepričale ob pogledih na preperela skalna pobočja »doline smrti« v Žerjavu. Ob topilnici svinca smo zaključili tudi gozdarski del ekskurzije.

Povabili smo jih v grad na Ravnah, kjer jim je profesor Mrdavič napletel vrsto zanimivosti o samem kulturnem življenju na Koroškem. Z veliko vnemo pa so poslušale, kakšno je delo v knjižnici. Zelo so jih zanimalo Vorančeve Solzice, ki so prevedene v kar preko 20 tujih jezikov.

V Šentanelu, koroški kmečki Mek, so jim zapeli Šentanelski pavri, obiskali pa so jih tudi šentanelski učenci. Da so se jim mokri čevlji čimprej osušili, je poskrbel harmonikar iz Šentanela. Hitro so se odzvale zvokom harmonike in so prijetno zapele. Upam, da so naši gostje odnesli iz naše pokrajine prijetne vtise med mlade gorenjske nadebudneže.

GORAZD MLINŠEK

»Kar precej razgibano in živahno je ob teh naših vodah. Dela je veliko, posebno še v salmonidnih vodah ter v reki Dravi. Skozi vse leto vlagamo mladice v zrejene potoke, da jih potem ob koncu leta spet vrnemo v lovne vode. V reko Dravo ne vlagamo, temveč zarod, ki se potem še lahko lovi (krape, smuče, ščuke so nekoliko manjše, predvsem krapci pa dosegajo že nad kilogram teže, tako da so lovna riba). V salmonidne vode letno vlagamo od 60.000 do 80.000 mladice, ki jih dobimo iz določenih zrejenih potokov. Seveda se takšni ciklusi pojavljajo vsaki dve leti.«

»Za vsakega športnega ribiča je sila pomembna salmonidna voda, v kateri na našem področju prevladujeta potočna postrv in pa lipan. Kako pa je z vzgojo in prirastkom teh dveh ribjih vrst, predvsem v reki Mislinji in Meži?«

»Prirastek v teh vodah je bolj skromen. Obe reki sta bolj ali manj že pod vplivom hudourniškega potoka in tako že dolgo nista več vodi, kot sta bili nekoč: s številnimi jezovi, tolmoni, globinami in predvsem čisti. Danes vsega tega ni več in jasna je posledica, da je tudi lastnega zaroda tako malo. Prisiljeni smo namreč po vsem tem, da vlagamo večje primerke teh rib v omenjene vode.«

»Ob vsem tem se mi tako čisto nehoti porodi trpka misel. Jože, omenili ste, da reke niso tiste vode, kar so bile nekoč, da vse preveč posegamo vanje (številne regulacije, spreminjanje strug in podobno). Kako dolgo bo še trajalo takšno nesmiselno početje?«

»Koroška ribiška družina si močno prizadeva, da bi dobila določena soglasja k poteku regulacijskih del v njenih vodah (vstavlja-

nje pregrad, gradnja jezov in podobno). Sedaj je dosegla to, da imamo iz ribiške družine svojega delegata v vodni skupnosti Drava—Mura iz Ptuja, ki bo lahko tako na neposreden način posredoval čimveč stališč in mnenj ribičev iz prizadetih okolij. Resnično žalostna je podoba, ko pogledaš, na primer, reko Mislinjo od Mislinje pa vse do Dovž, koder je sedaj z regulacijo nastal pravcati hudournik. Tu je bilo včasih veliko jezov, stale so številne žage in tudi kapitalnih postrvi ni bilo tako malo. Ob tem pa je še bolj tragično to, da v družino mesečno dobivamo sporočila, naj pridemo odlavljati ribe, ker se bo regulacija nadaljevala.«

»Kako pa so se ribiči vključili v aktivnosti za čistost voda in okolja?«

»Sleherni ribič mora z letošnjim letom izpolniti določeno število delovnih ur. Te bomo namenili za čiščenje struge ali obrežja vod za vstavljanje vmesnih pragov, nekaj pa tudi za gradnjo lastnega ribiškega doma. Veliko naporov pa bo potrebnih tudi zato, da bi potok ali reko prilagodili ribam, da bo potem ribje veselje večje.«

»Najbrž želite za konec tega najinega klepeta povedati misel in hkrati sporočilo, kako naj bi rekam vrnili tisto nekdanjo podobo in sloves, ki sta jim včasih pripadala?«

»Seveda se popolnoma strinjam s tem, vendar pa bo vse to v zdajšnjem času in tem trenutku zelo težko narediti. Vseeno pa menim, da se še lahko naredi zelo veliko v prid rib ter ribičev in da še vseeno nekatere stvari niso prepozne.«

SILVO JAŠ

RADGONSKI KMETJE NA OBISKU PRI NAS

Kmetje TOK gozdarstva Radgona so si na svojem enodnevem izletu na Koroškem želeli ogledati predvsem stanje narave okrog industrijskih dimnikov. Tudi sami imajo dovolj ekoloških problemov okrog nameranih posegov v reko Muro in je beseda med domačimi gozdarji in udeleženci tekla v glavnem o našem sedanjem in bodočem življenjskem okolju. Svoj izlet so zvečer zaključili s piknikom v prijetnem in lepem okolju ob Ivarčkem jezeru. O svojem preživetem dnevu na Koroškem so izrekli polno lepih besed.

Foto: Andrej Šertel

SANACIJA PIKOVE LIPE NA PIKOVEM

Pikovo je znana planinska postojanka med Črno in Mežico. Domačini pa poznajo ta kraj po cerkvi sv. Helene in debeli lipi, ki se s svojo košato krošnjo šopiri pod sam cerkveni stolp. Starost in onesnažen zrak pa sta jo zadnja leta močno načela. Posamezni vrhovi so se pričeli sušiti, zadrževanje pod njo ni bilo več varno. Pod nadzorstvom strokovnjaka Matjaža Ježa iz Zavoda za varstvo narave in kulturne dediščine SRS, smo se gozdarji iz Črne ob pomoči črnjanskih alpinistov lotili obglavljanja suhih vrhov.

Kako je potekalo delo in kakšna je bila lipa neobrezana in kakšna sanirana, si ogledajte na posnetkih. Če pa vas zanima, kakšna je lipa danes, v svoji zeleni listnati obleki, se podajte na nedeljski izlet na Pikovo.

Gorazd MLINŠEK

**PAVLU
V SLOVO**

Sredi prvomajskih prazničnih dni, ko se še nismo odpočili od vsakodnevne dela nas je pretresla vest, da nas je zavedno v mariborski bolnišnici zapustil naš sodelavec-upokojenec Pavel Pungartnik. Od njega smo se zadnjič poslovili na šentiljskem pokopališču 3. maja 1989. Prav je, da se ob slovesu spomnimo njegove življenjske poti.

Pavel Pungartnik se je rodil 6. januarja v Mislinji na prijazni domačiji, stisnjeni ob rob Mislinjskega jarka, očetu Leopoldu, materi Mariji, ki se je v te kraje preselila iz celjskega območja. Njen oče, strokovnjak za elektriko, je namreč delal pri elektrifikaciji gozdne železnice v mislinjskem jarku. V družini je bilo šest otrok, zato je bilo življenje težko in večkrat premalo kruha. Otroci so se morali takoj zaposliti. Tudi Pavel je začel kot 16 leten dečko, po smrti očeta, z delom v gozdu, ker je najprej opravljal gojitvena dela ter se

kal hmeljevke in okroglice. Leta 1955 se je zaposlil pri takratni Kmetijski zadrugi v Mislinji, kjer je delal tudi v gozdu, nakladal vagone in delal v skladišču.

Leta 1963 se je po reorganizaciji gozdarstva na koroškem območju, ko je gospodarjenje z zasebnimi gozdovi prevzel TOZD gozdarstvo, ponovno zaposlil v gozdovih Pohorja. Opravil je izpit za gozdnega delavca in opravljal vsa gozdna dela. Vendar ga je zdravje zapuščalo. Zaradi slabega vida je moral leta 1981 predčasno v pokoj.

Pavel Pungartnik se je leta 1962 poročil z ženo Verono. V zakonu sta imela dva otroke sina Srečka in hčerko Zofko. Sin Srečko je šel po očetovih stopinjah, saj se je tudi odločil za poklic gozdnega delavca ter bo tako nadaljeval očetovo delo in tradicijo ter skrbel za domačijo.

Ivan LEKŠE

**POLDE POTOČNIK
1939—1989**

Polde je hotel še delati in skrbeti za svojo družino ter prispevati svoj delež za kolektiv. Tokrat je bila smrt močnejša od njegove trdne volje do življenja. Pred dobrima dvema mesecema smo se z njim še srečevali in kramljali, zato kruti resnici, da Poldeta ni več, skoraj ne moremo verjeti.

Luč sveta je Polde Potočnik zagledal 3. novembra 1939 v Žerjavu. Tako bi bil letos star petdeset let. Te obletnice se je namreč zelo veselil, da bi jo praznoval skupaj s svojimi najdražjimi.

Otroška leta je preživel pri svojih starših. Ko je odrasel, se je zaposlil v Rudniku Mežica, od koder je šel na služenje vojaškega roka. Po tem se je vrnil nazaj v rudnik. Kot dobrega delavca so ga leta 1965 poslali na tečaj za minerja, ki ga je uspešno opravil in pridno nadaljeval svoje delo.

Vsak človek strmi za tem, da si ustvari svoj dom. Tudi Polde se je leta 1962 poročil z Marico in si tako ustvaril svojo družino. Rodilo se ji je dvoje otrok, za katera sta pridno skrbela in ju vzgajala.

Leta 1970 se je kot minerski strokovnjak zaposlil na Geološkem zavodu v Ljubljani, od koder je leta 1974 prišel v Lesno, TOZD Gradnje Slovenj Gradec. V tem kolektivu je bil zaposlen vse do svoje prerane smrti, 30. maja letos.

V našem kolektivu ga bomo zelo pogrešali, saj je bil pri svojem delu natančen in je vse naloge, ki so mu bile zaupane izpolnjeval z vso odgovornostjo.

sodelavci

FRANC KLEMENC

*O, saj ni smrti!
Samo tišina je
pregloboka...*

(Kosovel)

Ljudje, ki jih razkropijo življenjska naključja, imajo še vedno možnost, da se srečajo, četudi jih ločijo oceani in celine, četudi na prostranem svetu ne vedo nič o usodi oddaljenih. Smrt jih naredi nedostopne drug drugemu. Bitja se v njej razkropijo.

Franc Klemenc se je rodil 28. 11. 1919 v Mislinji. Že v rani mladosti je spoznal neizprosno življenja, ki je oblikovalo obdobje gospodarske krize tridesetih let. Otroška leta so kar prehitro zbežala mimo, saj se je že kot petnajstletni fantič zaposlil pri Polancu v Dolču, kasneje od 1937 do 1939 pa pri lesnem trgovcu Iršiču. Vojaški rok je odslužil tik pred pričetkom prihajajoče vojne vihr.

Pričetek vojne je pomenil, da so težki časi postali še težji. Za Franca so tudi bili. Že junija 1941 leta je bil interniran v Berlin, od koder mu je po enem letu težaškega dela uspelo pobegniti. V NOB je pričel sodelovati leta 1943 kot obveščevalec, kasneje pa je postal aktiven borec v Bračičevi brigadi. Za svojo nesebičnost in hrabrost je prejel medaljo Zasluge za narod.

Po vojni je bilo potrebno začeti znova. Franc je bil eden izmed tiste generacije, ki v povojnih letih ni spraševala za dolžino delovnega časa, niti za višino zaslužka. Vezal jih je skupni cilj — v čim krajšem času

postaviti temelje novemu življenju. Vzporedno z vsemi delovnimi obveznostmi si je ustvaril srečno družino in zgradil novo hišo.

Za Franca bi lahko rekli, da je vse življenje posvetil lesni industriji. Že med vojno je delal pri takratnem gozdnem veleposesniku in lastniku močno razvite lesne industrije Pergarju v Mislinji. Po vojni je s svojimi izkušnjami opravljal številne odgovorne naloge vodenja v lesni industriji. Na žagi v Mislinji je bil dolga leta žagovodja in tudi vodja tega obrata. Po letu 1963 je delal pri takratnem LIP Slovenj Gradec v Pamečah, vse do svoje upokojitve leta 1976, pa na žagi v Otiškem vrhu.

Ko življenje zapre svoja vrata, je vsaka beseda odveč, vendar je edini uporaben človeški medij, s katerim je mogoče posvetiti spomin nekoga, ki si je to zares zaslužil. Morda bi morali te besede izreči vsaj ob zadnjem slovesu na pokopališču, čeprav je bilo že tudi takrat prepozno. Delovna vnema, prispevek k razvoju lesne industrije, aktivno družbeno politično delo, skrb za družino in human odnos do vsega v življenju, ga bodo ohranili v spominu vseh krajanov Mislinje.

Res je, da delo pusti sadove in na njih nadgrajuje novo delo, nova ustvarjalnost, če je v tem lahko sploh kaj tolažbe. Ko ugasne življenje, je to največ, kar lahko izgubimo.

M. T.

TILČKA KNEZ 1923—1989

V soboto, 10. junija se je velika množica pogrebcev na perniškem pokopališču poslovila od naše krajanje Tilčke Knez, ki je po daljši in težki bolezni umrla v slovenjegraški bolnišnici. Zibel ji je stekla na Hermanovi domačiji v Mlakah, kjer je v krogu sestre Ančke in dveh bratov preživljala otroška leta.

Kot vsej tedanji mladi generaciji je tudi njej druga svetovna vojna zagrenila mladost. Ko so prišli partizani v naš kraj, je neustrašljivo prevzela kurirske posle in dostikrat izpostavljala najhujšemu sebe in družino Hermanovih, kateri so pomagali v NOB, kjer je bilo treba. Ko je zasijala tako težko pričakovana svoboda, pa je skupaj z mladimi nastopala pri raznih igrah, ki so se prirejale v zaslikih prostorih našega planinskega kraja.

Že prvo leto svobodne domovine je bil na našo, povsem izropano, šolo dodeljen mlad učitelj Ivan Knez iz Polčan, ki se je moral zaradi stanovanjskih in prehrabnih razmer nastaniti pri Hermanu, kjer je bila naša Tilčka doma in med njima je vklila ljubezen. Poročila sta se in začela ustvarjati družino. Po dveh letih zakona sta se preselila na Ravne, kjer sta vzdržala le nekaj let. Oba sta vedela, da je življenje v hribih mnogo težavnejše, a hrepenenje po planini ju je pripeljalo nazaj v domači kraj.

Po dograditvi nove šole sta z možem Ivanom odkupila stari šolski hram in ga začela preurejati v pla-

ninsko zavetišče, kjer je utrujenim in izčrpanim popotnikom postregla s pijačo in tudi za pod zob se je našlo kaj, po potrebi tudi za božji lon. Kakor za gosti je bila tudi s krajanji prijazna in prijetno je bilo kramljati z njo, kjer pa se je oglasila lepa pesem je rada pritegnila zraven.

Kakor za svoj dom, ki je bil vedno z cvetjem obdan, sta z možem Ivanom vzpodbujala in pomagala da se je razvijal naš kraj ter nudila krajanom pomoč. Umetnine, ki jih je ustvarjala še v času bolezni, nam bodo v ponos in trajen spomin.

Z možem sta vzgojila štiri sinove, kateri so si že vsi ustvarili družine v dolini in so se radi vračali z družinami k staršem v naš planinski kraj. Prav gotovo se bodo radi vračali tudi k očetu in mu krajšali samoto, v domu, ki je bil ustvarjen za enega izmed njih.

Skoraj trintrideset let sta si delila radosti in težave ter skupaj s krajanji sodoživljala težke in tudi lepe trenutke. Vroča je bila želja po ozdravitvi, a bolezen in smrt sta bili močnejši. Mnogo prezgodaj jo je smrt iztrgala iz naše sredine. Za njo ni nastala praznina samo v Knezovem domu, ampak med nami vsemi. Pogrešali bomo njen vedno vedri obraz in njeno toplo besedo, ob kateri smo se dobro počutili. Našo Tilčko, kakor smo jo vsi klicali, bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Naj ji bo lahka zemlja domača.

Vsi njeni.

L. M.

PETRU

Tragedija, ki je doletela našega prijatelja — kmeta, Petra MEHA je bolečina vseh, ki smo ga poznali, še posebej nas mladih kmetov.

Skušala sem v nekaj verzih strniti besede slovesa.

*Črna zemlja tebe krije,
solza ti iz globine kliče,
gomilo tvojo venci zdaj krasijo.*

*Vsa bolečina je v prsih skrita,
iz grla krik — grozota dneva,
ko traktor vzel ti je življenje mlado.*

*Gozdovi ti šume v majskem dnevu,
livada se prebujava v nežnem cvetju,
a, tebe ni, ne bo te več.*

*Kje tvoja je vedrina, tvoj elan,
ki ga v kmetijo si vložil?
Kje jutro so, ko mleko v zbiralnico si vozil?*

*Za vedno, dragi nam prijatelj
tvoj vedri duh ostal bo v spomin,
življenje tvoje — tragedija v opomin!*

Tvoji prijatelj mlekariji

POPRAVEK

V Viharniku št. 6 je na zadnji strani v prispevku Ali smo še družabni? napaka. V drugem stavku se je pojavila beseda ogorčeni namesto besede ogroženi. Tako se ta stavek pravilno glasi: **Z osamljenostjo so najbolj ogroženi stari ljudje.**

Avtorju prispevka in bralcem Viharnika se za napako opravičujemo.

Uredništvo

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta, brata, dedka in pradedka

LEOPOLDA SMOLNIKARJA iz Trobelj 21

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam kakorkoli pomagali.

Hvala vsem, ki so nam izrekli ustno in pisno sožalje, pevcem za zapete pesmi, govorniku, gospodu župniku iz opravljen pogrebni obred, kakor tudi kolektivoma TOZD TP Pameče in TOZD Nova oprema.

Žalujoci: žena Marija, sin Zdenko, hčerke Minka in Jožica z družinami ter brat Ferdo in sestre Betka in Julka z družinami.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage žene in ljube mame in stare mame ter sestre

ALOJZIJE SEŠEL

iz Završ pri Mislinji

se vsem, ki so jo spremljali v vse prerani grob ter ji darovali vence in cvetje, najlepše zahvaljujemo. Hvala vsem sosedom, ki so nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih, govorniku Vladu Miklavžini za lepo izrečene besede slovesa, g. župniku Francu Gornjaku za pogrebni obred ter pevcem za zapete žalostinke.

Žalujoci: moč Dominik, hčerka Slavka z družino, sin Drago ter brata Franc in Viktor.

NEURJE NAD POHORJEM IN KOZJAKOM

Med 2. in 3. julijem je na našem območju divjalo močno neurje. Povzročilo je veliko materialno škodo na gozdnih cestah in cestnih objektih. Največ škodo so utrpeli prebivalci na območju Radelj in Dravograda. Točnih podatkov o nastali škodi še nimamo.

I. R.

Srečanje z učiteljem

Vedno sem upal, da bo prišel trenutek, ko bom svojemu dobremu učitelju lahko stisnil roko v pozdrav in zahvalo za njegovo prizadevnost za manj nadarjene in slušno prizadete šolarje. Še danes razmišljam, kako malo je bilo potrebno, da me je ta dobri mož vpeljal v svet pisane besede, v svet neprecenljive vrednosti. Odprl mi je okno v širni svet, svet pravljic in pesmi. Gluhemu dečku je odprl sled pravilno izgovorjenih besedil. In vse to se je dogajalo slabi dve leti pred zadnjo vojno.

Kolikor se spominjam svojega ranega otroštva, sem zelo veliko bolehal. Tudi tedaj, ko sem že zakoračil v osmo leto in sem bil vpisan v prvi razred enorazrednice v hribih. Že po nekaj dneh sem pri igri na poti domov izgubil torbo z vsemi potrebščinami vred. Tisto šolsko leto nisem več rabil ne torbe ne potrebščin, ker sem nato hudo zbolel za pljučnico in sem bil dva meseca bolan. Pozneje me je učitelj odklonil z izgovorom, da sem v prevelikem zaostanku. Tako je šlo prvo šolsko leto po zlu. Doma so me znali kar pošteno izrabiti za razna drobna dela. Čez poletje sem pasel živino, ki mi je uhajala iz neograjenega pašnika, zato sem bil ves opraskan od trnja, ko sem tekal za živino. Poletje je hitro minilo in zopet je prišel čas za šolo, ki pa se je nisem preveč veselil. Mati je nekje staknila staro šolsko torbo in oguljeno prvo čitanko, le zvezek in svinčnik sem dobil nov, češ da bom tako ali tako vse izgubil. No to pot so se zmotili, razočaral jih nisem s tem, da bi kaj izgubil, temveč s tem, da se nisem ničesar naučil. Kar vesel sem bil, ker me je učitelj pustil pri miru, da sem pasel zijala po dekletih in po slikah, ki so visele po stenah, kjer so bili upodobljeni pesniki in pisatelji, naši veliki možje. Le kadar je bil ves razred kaznovan zaradi prekrška, smo bili kaznovani vsi tudi trdobočni mulci, ki nam učenje ni dišalo. Tako je minilo tudi drugo šolsko leto, ne da bi se kaj naučil. Ko se je naslednje jesen zopet pričel pouk, sem bil že v devetem letu starosti, pa še nisem znal napisati svojega imena. Prav nihče se ni brigal za moje neznanje.

Tisto jesen je v našo hribovsko šolo prišel nov, mlad učitelj, živahen možakar. Ime mu je bilo Oskar, Štern se je pisal. Prvi dan nam je naredil uvodni govor in nas pozval k pridnemu učenju in plemenitim dejanjem ter slogi in tovarištvu. Popisal je tudi naša imena. Spominjam se, da je ostro zapičil svoje oči v tiste, ki smo razred ponavljali. Morda je bilo drugi ali tretji dan, ko me je malo opazoval, nato pa prisedel k meni. Kot bi bilo večeraj se dobro spominjam, ko mi reče: »Ti, fant že več kot eno leto ni hodil v šolo, pa še nič ne znaš. Midva se bova drugače učila, saj bo šlo.« Plašno sem ga gledal. Le to še vem, da mi je nekajkrat pokazal, kako se pravilno piše, nekajkrat pa me je tudi stresel za uhlj. In sčasoma mi je abeceda začela lesti pod lase. Ob koncu polletja me je že dal drugim za vzgled. Zasluga tega učitelja je bila, da sem s prav dobrim uspehom končal prvi razred. Učitelji na šoli so se pogosto menjavali. Tudi z naslednjim, Francem Heričem, sva se dobro razumela in uspešno bi lahko izdelal drugi razred, če se ne bi nad deželo zgrnili črni oblaki. Nekaj časa okupacije so nam nemški učitelji vtepali v glavo tuji jezik, potem pa so se za mano za vedno zaprla šolska vrata. Nekoliko sem se vadil ob materi, ki je med vojno odpisovala znanec in sorodnikom, ki so bili izseljeni v taborišča. Tolazila jih je in bo-

drila z upanjem na svobodo ter jim pošiljala manjše pakete. V pisanju sem jo želel posnemati in pisati svojim vrstnikom. Pomagala mi je zlagati besede v stavke in odstavke. Po vojni pa sem šli že odrasel in delo me je klicalo vsepovsod, saj je mati vedno bolj bolehal. Tako so minila moja šolska leta, v katere je vtkanih le malo svetlih in lepih trenutkov. Ostali pa so svetli spomini na ljudi, ki so me z spodbudno besedo vpeljali v svet pisane besede.

Minila so leta in desetletja. Kolikor težje sem sprejemal govorjeno besedo, toliko bolj me je privlačila pisana. Ob tem pa so globoko v srcu ostali spomini na dobrega učitelja, z vprašanji, če je preživel vojno? Le kje živi? Ga bom lahko kdaj pozdravil, se mu zahvalil za pozornost? Neko zimo sem po radiu slišal njegovo ime in priimek. Postal sem pozoren. Zabeležil sem kraj bivanja, mu na slepo poslal pisemce s pozdravi. Odzval se je z ljubkim pismom, polnim topline. Še bolj me je presenetilo, ko sem neke poletne nedelje pred vrati zagledal simpatičnega sivolasega možakarja. »Si ti, Ludvik?« »Da, jaz sem

tvoj učitelj, Oskar!« in sledil je objem. Vse ga je zanimalo. Kako živim, sošolci, krajani. Prijazno me je povabil, naj ga obiščem. Temu vabilu sem se rade volje odzval in ga letos obiskal. Bil sem gostoljubno sprejet. Pozno v noč smo kramljali o sedanjih časih in obujali spomine na minula leta. Povedal je, da so bile Pernice njegovo prvo službeno mesto. Komaj si je ustvaril družino, že je prihrumela druga svetovna vojna. Kot mnogo drugih, sta se tudi onadva znašla v izgnanstvu z majhnim sinkom, ločeno. Tudi italijansko taborišče je okušal. Po vojni se je družina zopet srečno našla v domačem kraju, kjer je Oskar gugal šolske klopi; tu je nadaljeval svoj učiteljski poklic vse do upokojitve.

Kljub temu, da je že prekoračil petinšedeseto, je še vedno poln humorja in dobre volje. Ne miruje še. Vedno kaj dela v delavnici in brklja okoli hiše, ki jo je podedoval po starših. Rad pomaga ženki Marici in se hujuje, da se je moral drugič poročiti z isto ženo, ki pa je zdaj postala zlata mamica in je babica trem vnukom.

Končujem ta zapis v imenu učencev, katerim je vlivljal znanje in s hvaležnostjo pristavljam željo, da bi oba zdrava in čila dočakala jubilej biserne poroke.

Ludvik MORI

Oskar Štern z ženo Marico

V tej stavbi so delavci Žage Mušenik uredili štiri družinska stanovanja. Hiša stoji tik ob žagi.

»Treba je bilo zavihati rokave«

Pušnikova kmetija v Završah, nedaleč od Graške gore, je ena tistih kmetij, za katero lahko zapišemo, da je zadnja leta zelo napredovala. Za vse to ima nedvomno veliko zaslug, danes že pokojni, gospodar Pušnikove kmetije Alojz Tamše. Lepo urejena kmetija, novo zgrajena hiša in nakup kmetijskih strojev pove vse, da je bilo treba vseskozi pridno delati.

Po očetovi smrti je na Pušnikovi kmetiji prevzel skrb in delo njegov sin Alojz. Odločil se je, da bo očetovo zastavljeno delo nadaljeval in skušal kljub težkim razmeram v kmetijstvu tudi on uspešno gospodariti.

»Marsikdaj nam mladim radi očitajo, da se otepamo kmetij. Vselej pa to ne bo držalo. Sam sem že večkrat razmišljal, da kmetije nikakor ne bi mogel pustiti in se zaposliti, kajti preveč je bilo vloženega dela v našo kmetijo, da smo jo spravili tako daleč in pošteno smo zavihali rokave, da smo zgradili novo hišo, pa preuredili hlev in si nakupili kmetijske stroje,« pravi mladi gospodar Alojz Tamše. Pušnikova kmetija na Završah je srednje velika kmetija, saj meri nekaj čez 18 ha, od tega pa je 12 ha gozda. Glavni dohodek kmetije je

pitanje bikov, dodatni dohodek pa daje še les.

Kaj pa mleko, vprašamo mladega gospodarja Alojza. »Prireja mleka se tu pri nas skorajda ne spleča. Zaradi tako nizke odkupne cene mleka niti proizvodni stroški niso pokriti, zato je to čista izguba. Bolje, če piamo bike,« pravi Alojz.

Na Pušnikovi kmetiji imajo tačas 16 glav živine v hlevu in 9 svinj v svinjaku, kar je za srednje veliko kmetijo veliko.

Ko mladega gospodarja Alojza vprašamo, kakšni so njegovi načrti za prihodnje, nam pove:

»Kaj naj rečem. Šli bomo po stopinjah našega pokojnega očeta, ki je bil dober in napreden gospodar. Nikakor pa ne smemo dopustiti, da bi kmetija propadla, kajti izničeni bi bili vsi sedanji napori...«

Na Pušnikovi kmetiji sedaj gospodari mladi rod. Poleg matere Marije, ki na kmetiji poprime za vsako delo, ji je v veliko pomoč tudi snaha Martina in, ko se hčerka vrne domov iz službe, pa pridno pomaga tudi ona. Ko pa bosta vnuka Peter in Jožica dorasla, pa bodo na Pušnikovi kmetiji še lažje delali.

F. JURČ

Mlada Pušnikova družina: mama Marija, gospodar Alojz in njegova žena Martina ter otroka Peter in Jožica

Nova hiša pri Pušnikovih

Huda luknja nekoč in danes

Huda luknja je znana daleč naokoli, saj je malo ljudi, ki se ne bi vsaj enkrat peljali skozi to divjo, danes tiho in zapuščeno sotesko med Doličem in Velenjem. Med vožnjo skozi to ožino nas prevzame grozeča tišina, v kateri straži v mali votlinici spomenik princa Johana, ki je dal zgraditi tu skozi predor za železnico, ki pa je danes zapuščen, ker so ukiniteli železnico in jo razdrli. Ustje predora priča o tej napaki, sa nemo strmi v potnika, ki se pelje tu skozi. Ta okolica je bila nekoč pred vojno polna življenja. Kmetje Doliča in Kozjaka so izkoriščali ogromne zaloge apnenice in to prvovrstnega in žgali apno za daljno okolico. To je bilo garaško, trdo delo, ki bi mu bil dandanes malokdo kos, a bi bil vendar dodaten vir zaslužka. Treba je bilo navoziti iz strmin ogromno kamenja, ga sezidati v apnenico in obdati s prstjo kot kopo za oglje. Nasekati je bilo treba velike količine grmovja po strminah in ga zvlačiti do apnenice in na-

to metati v peč dan in noč po ves teden. Potem, ko se je vse ohladilo, so prišli ponj uporabniki in trdo prigarani zaslužek je bil tu. Tudi neko podjetje je po vojni tu zazidalo apnenico na premog, a se ni obneslo in vse skupaj so po nekaj letih opustili. Našel se je celo neki možakar in začel v Završah nad Hudo luknjo vrtati v zemljo kar z lopato za premogom. Kar precej ga je izvlekel na dan, potem so mu oblasti kopanje prepovedale.

O Hudi luknji je nekoč obstajalo med ljudmi več pripovedi, o roparjih in razbojnikih, ki so ubijali in plenili trgovce in potnike skozi Hudo luknjo. To priča, da je že v davnih časih šlo skozi to sotesko mnogo blaga in potnikov iz Koroške v Savinjsko dolino in obratno. Ena teh pripovedi pravi, da je tam, kjer je danes združni dom, na razpotju cest Vitanje—Velenje, bila gostilna in počivališče. Mnoge trgovce so potem med spanjem pobi-

li. Baje je še dolgo bilo videti na zidovih krave madeže.

Tu v bližini stoji tudi razvalina gradu Valdeka. Nemci so med okupacijo kraj Mislinjo preimenovali v Valdek. Tu se je še ohranila do vojne domačija pri Vratarju blizu razvaline, ker je baje tu nekoč bival grajski vratar.

Verjetno je bil tu tudi roparski grad. Se mnogo zanimivega se je nekoč tu dogajalo, kar je šlo v pozabo. Tu so bile tudi ob koncu vojne velike bitke z ustaši, ki so se prebijali skozi na begu v Avstrijo.

V letih pred vojno je votlino Hudo luknjo opremilo in razsvetlilo neko jamarsko društvo iz Velenja. Ob otvoritvi jame je bilo ogromno ljudi. Takrat si je jama lahko vsakdo ogledal, ker so bili urejeni mostovi čez potok skozi jamo. Do tedaj je bila jama prehodna do konca velike dvorane, kjer je zapiral pot naprej slap, ki je padal iz ozke luknje v tolmun. Takrat so ob njem naredili stopnice in plezali smo po ozkih luknjah, ki jih je izdolbel potoček daleč pod gorske Završe, kjer ponikne potok v zemljo v apnenico in teče skozi Hudo luknjo v Pako. V sredini votline, ki je kar prostorna, da bi v njej lahko postavil kar visoko zgradbo, je bil plesni oder, kjer je igral takrat znani Slovenjegraški harmonikaš Metelko s svojim ansamblom. O koncu soteske, na travniku kmečke gostilne, ki je še danes, pri Herlaku, pa je bil drugi plesni oder z velenjsko rudarsko godbo na pihala. Tja je pristopical tudi sedem metrov dolgi jamski zmaj in se zibal na odru v ritmu muzike. V njem so seveda bili skriti štirje mošje. V ogromen gobec pa so mu dajali cele steklenice vina.

Bil je živžav, da malokdaj tak.

V Hudo luknjo smo radi zahajali ob nedeljah z okoliškimi dekleti in harmoniko, plezali smo še v manjše votline nad Hudo luknjo v Pilavnico in Špehovko, kjer so iz skal na stropu viseli v tropih netopirji.

Pa še ena zanimivost nas je privlačila v to divjino. Obiskovali smo puščavnika, ki si je tik pred votlino pod previsom skale postavil

(Nadalj. s 17. strani)

iz desk svoj dom. Obleden je bil v roževinasto kuto, na prsih mu je visel križ na dolgi vrvi okrog vratu. Dolga rjava lepo negovana brada in očala pod velikim klobukom mu je kar pristajala. Ko smo šli s svetilkami v jamo, smo se morali kot obiskovalci jame vpisati v veliko knjigo. Kdor še ima to knjigo, lahko priča o takratnem življenju in puščavniku.

Kdo je bil ta mož ne vemo. Prej je stanoval v razvalini Vodriž v Šmiklavžu. Izdal je knjižico, v kateri je v verzih opisal svojo nesrečno ljubezen in jo opremil s slikami. Ta knjižica je bila takrat naprodaj pri kramarjih na sejmi in žegnanjih. Založnik je bil sin bogatega kmeta Koziker Kondrat iz Dovž, ki je s tem zapravil svojo takrat zelo veliko dediščino 30 tisočakov. Ali je s prodajo Puščavnikovih verzov dobil denar vrnjen, ne ve nihče in je že umrl.

To knjižico, »Puščavnikovi verzi«, kot se je imenovala, sem še pred leti videl nekje, kje pa sem pozabil. Pozneje si je Puščavnik na travniku pri Herlaku postavil iz lesa majhno kočico v obliki kapelice in v njej prebival.

Kaj je bilo potem z njim, bodo vedeli stari okoličani, mi mladi fantje smo šli k vojakom in zajela nas je vojna, na puščavnika pa smo pozabili. Leta 1937 ali 1938, ne vem natančno je Hudo luknjo zadela huda katastrofa. V večernih urah, poleti, se je utrgal oblak v okoliških hribih in v hipu je pridrla voda v sotesko in zbrisala cesto, eno žago in še kaj. Soteska je bila od enega brega do drugega sam vodni jarek. Veliko je bilo truda, da so cesto na novo postavili in da je promet zopet stekel.

Od tedaj je Huda luknja zapuščena. Še pred leti je tu nekdo baje srečal neko črno

žensko, ki je nato izginila. Govorice so se hitro širile in ta kraj je naenkrat prišel v javnost, kot kraj skrivnostnih duhov. Tudi televiziji so prišli snemat dokumentarec o »črni babi«, ki straši po Hudi luknji. Omejili pa so se zgolj na črno babo, za druge zanimivosti tega kraja pa se niso zmenili. Škoda!

Mogoče se bo še našel kdo, ki bo razkril še več zanimivih stvari iz zgodovine Hude luknje.

Veliko pravljic je nekoč krožilo med ljudmi, tudi iz Mislinjske doline. Stari ljudje, ki so že davno umrli, so trdili, da je bila dolina Mislinje vse do Slovenj Gradca jezero, kar je zelo verjetno, saj sam relief doline kaže na to. Tudi o tem jezeru sem slišal nekoč veliko pripovedi. Če bi koga zanimalo, bi jih napisal kdaj drugič.

Jože Kranjc

Zlata poroka Kočivnikovih

Sredi aprila se je v Podlipju nad Muto vršila vesela slovesnost, ko sta obhajala zlato poroko Ivan in Elizabeta Kočivnik, Hanževov ata in mama, istočasno pa je bila tudi poroka najmlajšega sina Jožeka s svojo izvoljenko.

Ivan se je rodil leta 1914, otroštvo je preživel kot rejnec in pastir pri kmetih in nato pa se je udinjal kot hlapec, dokler se ni priženil k Hanževu, na majhno in strmo freto, katero je po starših podedovala leto mlajša izvoljenka, Hanževova Lizika. Bila sta vsaj na svojem. Na že tako skromno življenje je vrgla svojo senco druga svetovna vojna in trde razmere po njej. Komaj so se življenjske razmere izboljšale, pa jim je požar uničil še tisto, kar so imeli in morali so pod tujo streho.

Hanževji so imeli srečo v tem, da so našli zavetišče pri Paradižniku na sončni strani Podlipja. Prav v tem času so ljudje množično opuščali kmetije in se zaposlovali v tovarnah in tako se je tudi Ivan zaposlil, da bi družina lažje izplavala iz težav. Ker so se z lastnikom dobro razumeli so gradnjo na svojem opustili zaradi strmine in senčne lege, kamor pozimi skoraj ni posijalo sonce.

Vzgojila sta eno dekle in tri fante, od katerih je eden v najlepših letih umrl. Sedaj, na starost, jima je lepše ker otroci pridno skrbijo za njiju in skupaj z njimi želimo atu in mami še veliko zdravih in srečnih let.

Slavljenca se krajanom Podlipja zahvaljujeta za izkazano pozornost ob slavlju.

Ludvik Mori

LECTOVO SRCE

Bilo je lepo nedeljsko jutro. Še nikoli se Franju ni zdelo tako lepo kot tistikrat, ko sta se s sosedo Natašo domenila, da bosta šla skupaj v cerkev sv. Roka, ki kraljuje Seljanom in Vrhovljanom. Neka čudna tesnoba mu je legla na prsi, neka čudna sladka opojnost je prevevala njegovo srce, saj je Nataša komaj bežno poznal. Srečala sta se na mladinskem plesu v slovenjegraški dvorani, ko se je kot kmečki fant enkrat udeležil zabave. Doma sta mu oče in mati vedno prigovarjala: »Kaj pa misliš? Ali nimaš oči? Vidiš, starava se, treba bo nove gospodinje, ti pa...«

Oče je še dodal: »Ko sem bil jaz v tvojih letih, sem imel ljubezni dovolj,« a takoj mu je mati skočila v besedo: »No, no nikar se tako ne bahaj, Miha! Če si pa že imel tako izbiro, čemu si se ravno meni obesil na hrbet?«

»No, Nežika nikar ne bodi tako ostra. Si pač bila ti izmed vseh, ki sem jih poznal, najlepša!« »Pa bogata tudi,« je v smehu dodala žena.

Vse to je Franjo poslušal, preden se je poslovil od doma, da ga Nataša ne bo čakala! »Na, tu imaš še nekaj tisočakov, da ne bosta pri stojnicah stala kot okamenela. Le glej, da ji boš kupil pri slovenjegraškem medicinarju lectovo srce. Pa kaj lepega ji izberi, vse to dekletu privlači!« Poveznil si je klobuk in se napotil v to prelepo jutro. Veselo je odmeval korak po gozdni poti, ki je vodila skozi gozd do sosedove kmetije. Še ptički so tisto jutro tako žvrgoleli, da bi jih bil še sam Bog vesel!

Le kaj ji naj povem, le kaj ji naj rečem. Ona niti ne sluti, kako jo ljubim! Njeni mehki lasje, ta mili obrazek, lička kot smejoče se nebo. Oh, vse to me je zmedlo! Saj sam več ne vem, kaj bo z mano! S takšnimi mislimi se je blizal k hiši, kjer je bila doma Nataša.

Velika je bila njena domačija. Hiša vsa prenovljena, lepa okna so bila okrašena z nageljni, vmes pa se je šopiril rožmarin. Pometeno dvorišče, skratka vse je bilo na svojem mestu. Postal ga je skoraj sram, saj pri njih doma ni tako kot tukaj vidi. Počasi se je blizal hiši, neka tesnoba mu je objemala srce, v grlu ga je davilo, najraje bi kar pobegnil. A žal, bilo je prepozno. Na pragu se je pojavil sosed,

oče Nataše, rekoč: »No, Franjo, le bolj urno, da ne bosta zamudila. Nekam počasen si?«

»Dobro jutro oče,« ga je pozdravil Franjo. »No le v hišo stopi. Nataša je že pripravljena. Prej boš pa malo tega močnega potegnili. Saj si fant od fare in je tudi dobro, da se malo pripraviš za pot v hrib.«

»Oh, nikarte oče,« se je branil Franjo. »Ne pijem žganja.« »Ni hudir, malo pa boš poskusil, kakšnega smo skuhal.« In že se je pojavil v veži in oče je iz zidne omarice vzel steklenico žganja in mali kozarec nalil Franju.

»Če že moram, pa na vaše zdravje in srečo vaše hiše,« je izgovoril Franjo.

»Oho, glej, glej kakšna zdravica,« se je začudil oče sosed. »Taka beseda mi pa paše!« Žganje ga je močno zapeklo, skoraj je bil ob sapo. Smejal se mu je oče, ko je videl Franja vsega rdečega od močnega žganja. Med tem se je pojavila Nataša. Obledela je bila v rožnato obleko, okrog vratu ji je visela zlata verižica, skratka, bila je zelo lepa in ljubka!

»Pa greva,« mu je dejala. »Čakala sem te, misleč, da te ne bo, da si si premislil.« O, to pa ne, da bi si premislil, le delo doma me je zadržalo. »Srečno hodita in odpustkov prinesita,« jima je v slovo pomahal oče. Ko ju je

skril gozd, sta hodila po samotnih in bližnjih poteh, ker bi bila rada pri jutranji maši! »Kako si lepa Nataša!« je izdaval Franjo. »Ali res? Se ti dopačem?« mu je šaljivo odgovorila. »Ti ne veš, Nataša, da te že dolgo nosim v svojem srcu. Naj ti odkrito povem, da brez tebe ne morem več živeti! Prosim te, Nataša, postani moja žena in gospodinja v našem domu!«

»To je pa globlje vprašanje.« Nekako je povesila oči. »Kaj, Nataša, ne misliš živeti na kmetiji?« je boječe vprašal Franjo.

»Se še nisem odločila. Saj veš, da obiskujem v Slovenj Gradcu gostinsko šolo, nato pa še mislim šolanje nadaljevati v Mariboru.« A taka je ta reč, se je užalostil Franjo. Torej so upi splavali po vodi!

»Ti pa se hitro užalostiš,« mu je ponagajala Nataša.

»Ali misliš, da v Mariboru šolanje traja večno? Samo dve leti bi še nadaljevala.«

»Zakaj ti bo tolikšno učenje Nataša,« je boječe vprašal Franjo. »Dovolj si učena, in... No, mislim sem, da bi se midva nekoč poročila!«

»To si že povedal Franjo. Pa misliš, da bi bil z menoj srečen? Kaj veš, kakšnih muh sem,« se je ljubko nasmehnila. »Tega pa ne verjamem, da imaš kakšne posebne muhe, kot ti praviš. Meni se zdiš dekle mojih sanj, moje sreče!« Med tem sta dospela do sv. Roka. Rani romarji so se gnetli že ob cerkvi. Vendar se nista zmenila za njih. Gledala sta, da sta bila čim prej v cerkvi, da ne bosta ostala zunaj vrat. Pričela se je maša. Zabučale so orgle, zbor selskega moškega okteta je čudovito zapel, da so jima kar mravljinci šli po telesu. Duhovni nagovor o sreči, veri, ljubezni jima je napolnil srce. Tudi za offer ali zapušico nista skoparila, saj so njima doma, vsakemu posebej naročili, da bosta ja darovala sv. Roku, ki je patron za zdravje!

Po končani maši sta se znašla pred stojnicami. »No, Nataša, pridi, da ti kupim odpustek, saj so mi tudi tvoj oče naročili, naj jim prineseva odpustke.«

Franjo je izbral Nataši lepo lectovo srce, kupil ga je pri medicarju. Zadaj pa je bil lep napis, ki si ga je Nataša sama izbrala. Pisalo je: Ostan mi zvest večne dni, to si moje srce želi! »Ti to ugaja,« je vprašal Franjo. »Lepe besede so. Da, to si želim!« Plačal je in hotel oditi. »O, tega pa ne,« je rekla Nataša. »Tudi ti si nekaj izberi, jaz ti bom kupila, ker si ti meni.« Postalo mu je nerodno, da bi dekleta za fanta izbiralo odpustek! Rekel je: »Kar ti določi, sama kar želiš!« Pomagal jima je prodajalec, ki je problem rešil takole. »Zamežite in si izberite srce. Katero boste prejeli, oz. otipali, to bo dekleta kupilo. Res, storil je tako. Potipal je lectovo srce in rekel: »Tega!«

Prodajalec je spominček zavlil v papir in ga izročil Franju. Franjo niti ni pogledal, kaj piše zadaj, raje je čakal na trenutek, ko bo za to prava priložnost. Za Natašino mamo je kupil malo podobico, za očeta pa rožni venec, ki je bil žegnan v cerkvi sv. Roka. Tudi za svoje starše je kupil nekaj malega. Napila sta se medice, kupila še za pot piškotov in že se jima je mudilo domov.

Ko ju je zakril gozd, mu je Nataša ponagajala: »Kaj ne boš pogledal, kaj ti srce prerokuje?« »Da, oba poglejva,« in razvila sta ovoj, v katerem je bilo zavito lectovo srce, ga obrnila in brala napis, ki se je glasil:

V tvojem domu bom ostala, srečo tebi, radost dala!

Prešerno sta se oba zasmejala! »Vidiš Nataša, sedaj pa imava! Ne boš se mi več izmuznila. Sedaj je že usojeno.« Prijel jo je za roko, jo stisnil k sebi, poiskal njena usteca, ji dahnil: »O, Nataša, pridi na moj dom, pusti šole, uresniči besede, ki jih narekuje lectovo srce!« Nežno ga je objela in rekla: »Ti ne

veš, da si mi od najinega mladinskega plesa v slovenjegraški dvorani vsak dan v srcu! Da, večno bom samo tvoja!«

Ptički po vejah so zažvrgoleli, tudi oni so bili srečni, da bosta dva kmečka, sin in hčerka uresničila želje, da bosta naprej gojila svoj

rod tam nekje v bližini sv. Roka, da si bosta zvesta do groba.

Kaj mislite, kmečka dekleta in mladeniči, ali tudi vas kje čaka lectovo srce, ki pravi: Bodite si zvesti večne dni... Naj slovenski rod živi!

Viktor LEVOVNIK

VOJAKI ZGRADILI MOST

Krajani Trebuške vasi v krajevni skupnosti Smartno pri Slovenj Gradcu so že nekaj let tožili, da imajo slab in dotrajan most čez reko Mislinjo. Slednjič jim je SIS za cestno in komunalno dejavnost pri SO Slovenj Gradec finančno pomagal za nakup potrebnega materiala za gradnjo mostu.

Most so v dveh dneh zgradili vojaki inženirske enote iz Celja, ki so bili na rednem usposabljanju, (na sliki).

F. Jurač

USPELI OGLARSKI VEČERI

Turistično olepševalno društvo Mislinja je tudi letos v okviru svojih turističnih prireditev izvedlo oglarske večere na Pirševem domu nad Mislinjo. Na oglarskih večerih so prikazali razne stare kmečke običaje, vsem obiskovalcem pa so postregli z kmečkimi jedmi. Najzanimivejša prireditev pa je bila gotovo kuhanje oglja.

F. Jurač

Iz hleva zgradil grad

Košnikov Hanzej — Hanzej Elbe iz Globasnice na Koroškem onstran meje se je že pred 13 leti odločil, da si bo postavil hišo. Potem pa si je premislil. Zakaj bi si postavil hišo, ko pa si lahko za svoj dom postavim grad. In to se je tudi zgodilo. Tam kjer je bil nekoč hlev, danes že stoji lep in mogočen grad, v katerega se bo, kot pravi Hanzej, vselil že letos.

»Graščak« Hanzej je mojster stoterih obrti: sam kipari, rezbari, zida, slika, ukvarja se s snemanjem starih običajev, ko pa bo grad povsem nared, se bo ukvarjal tudi s turizmom. »Ja, veste ideja o gradnji gradu je nastala v moji glavi. Pri gradnji so mi pomagali sosedje in za delo sem doslej porabil 15 tisoč ur, da o denarju sploh ne govorim...«

Zidaki, cement, instalacijski in gradbeni material so sicer iz trgovin in tovarn, vse drugo pa je plod spretnosti in ročnosti globaškega »graščaka« koroškega Slovenca Hanzeja, ki je sam izdelal okna; vseh je kar 49. Ročno je narezal 5000 šip. Sam je izdelal tudi vrata; vseh je 20, najlepša pa so seveda vhodna. Hanzej je za izdelavo vhodnih vrat, ki tehtajo kar 200 kilogramov, potreboval kar tri mesece, največ seveda za množico izrezljanih likov. Na fasadi je 750 ročno vlitih okraskov iz belega betona, stolpičev je sedem in tudi z ostrešjem Hanzej ni imel težav, saj ima streljaj od Globasnice svojo žago. Notranjost grada zapolnjujejo Hanzejeva oljna dela s tematiko iz časov graščakov. Sam je izdelal številne skulpture vitezov, portrete in kipce graščakov ter različno orožje. Pred gradom je velik kip kralja Matjaža, Hanzejevo prvo delo.

Hanzej je vsakega obiska vesel še zlasti iz Slovenije in vsakomur svoj grad rad pokaže.

F. Jurač

Hanzej Elbe: »Mislim, da sem najmlajši graščak...«

Vhodna vrata gradu tehtajo 200 kilogramov in so skrbno izrezljana

Tam, kjer je nekoč stal hlev, je danes graščina

PRAVNIŠKE ASOCIACIJE:

- sodišče združenega dela — neodvisni sindikat delavcev v pravosodju
- družbeni pravobranilec samoupravljanja — pravnik brez listnice
- zakon o združenem delu — spomin na preteklost ali Trnuljčica in sedem palčkov
- individualni poslovodni organ — družbenopolitični delavec brez organa

- kolektivni poslovodni organ — nesreča nikoli ne počiva
- sodnik za prekrške — miličnik s pravno fakulteto
- 2 + 2 = 4, če zakon ne določa drugače
- revalorizirane obresti — slovenskih fantov grob
- strokovni kolegij — družba z omejenim jamstvom

- skupne službe — nezakonski otrok družbene nelastnine
- direktor podjetja — poslovni delavec z delovnim razmerjem za določen čas
- referendum v OZD — diktatura povprečja nad nadpovprečjem
- prekinitev dela — nadaljevanje samoupravljanja z nasilnimi sredstvi

P. I.

ŠPORTNI OBISK JEKLOTEHNE

LESNA Slovenj Gradec TOZD Nova oprema in JEKLOTEHNA Maribor TOZD Merkur prirejata vsako leto športno srečanje. Letos so prišli športniki iz Jeklotehne k nam v Slovenj Gradec. V soboto, 17. junija so se pomerili v petih športnih panogah: v nogometu, kegljanju, namiznem tenisu, šahu ter ženska ekipa v streljanju. Izredno pripravljene ekipe iz Nove opreme so zmagale v vseh disciplinah.

To srečanje je povezano s poslovnim sodelovanjem, saj je Jeklotehna TOZD Merkur eden najpomembnejših kupcev naših izdelkov.

I. R.

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o.
Ureja uredniški odbor: Ida ROBNIK, Andrej SERTEL, Hedvika JANSE, Vida VRHNJAK, Danilo RANC, Gorazd MLINŠEK.
Glavni urednik: Andrej SERTEL, odgovorna urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERSIČ.
Naklada: 5600 izvodov.
Tisk: ČGP VEČER Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1989.